

Kulutusluottojen käyttö HAAGA-HELIAN opiskelijoiden kes- kuudessa

Aleksandra Tuominen

Opinnäytetyö

Liiketalouden koulutusohjelma

2013

<p>Tekijä tai tekijät Aleksandra Tuominen</p>	<p>Ryhmätunnus tai aloitusvuosi 2010</p>
<p>Raportin nimi Kulutusluottojen käyttö HAAGA-HELIAN opiskelijoiden keskuudessa</p>	<p>Sivu- ja liitesivumäärä 51 + 1</p>
<p>Opettajat tai ohjaajat Tarja Aho</p>	
<p>Kulutusluottojen lisääntynyt käyttö ja niistä aiheutuneet maksuhäiriöt ovat saaneet mediassa paljon huomiota viime aikoina. Tämän vuoksi haluttiin tutkia, miten yleistä kulutusluottojen käyttö on HAAGA-HELIAN opiskelijoiden keskuudessa.</p> <p>Tässä opinnäytetyössä kulutusluotot jaettiin seuraaviin ryhmiin: pankkien myöntämät kulutusluotot ja tililimiitit, pikavipit sekä luottokortit. Teoriaosuudessa on kerrottu näistä kaikista luottomuodoista ja niiden yleisyydestä Suomessa. Sekä kulutusluottojen käyttö että maksuhäiriömerkinnät ovat lisääntyneet suomalaisten keskuudessa viime vuosina, kasvu on ollut melko tasaista viimeisen kymmenen vuoden sisällä.</p> <p>Tämä tutkimus HAAGA-HELIAN opiskelijoille oli kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus. Se toteutettiin paperisella kyselylomakkeella, joka jaettiin yhdeksän eri kurssin oppilaille ja vastauksia saatiin yhteensä 196 henkilöltä, joihin kuului sekä päivä- että iltapöytäopiskelijoita. Vastaajista suurin osa oli naisia ja ikäjakauma painottui alle 25-vuoteen.</p> <p>Tutkimustuloksista kävi ilmi, että melkein puolella opiskelijoista on kulutusluottoja, mikä on enemmän kuin teoriaosuudessa esitetään, mutta luottomäärät eivät ole erityisen suuria. Useimmissa tapauksissa luottoja ei ole kasaantunut yhdelle opiskelijalle kovin monia ja tavallisimpia käyttökohteita ovat suuremmat hankinnat, elämisen välttämättömyydet ja matkailu. Kulutusluottojen yleisyyteen ja määriin näyttää vaikuttavan jonkin verran ikä ja tulot, kun taas sukupuolella ei tulosten mukaan ole juuri vaikutusta.</p> <p>Verrattuna teoriassa esitettyihin tutkimuksiin, HAAGA-HELIAN opiskelijoilla on ilmaantunut hyvin vähän kulutusluottojen aiheuttamia maksuvaikeuksia: näitä henkilöitä oli tutkimukseen osallistuneista vain muutama. Taustatekijöiden vaikutusta maksuvaikeuksien yleisyyteen ei alkuperäisestä suunnitelmasta poiketen tutkittu kovin tarkasti, sillä näiden henkilöiden lukumäärä oli niin vähäinen.</p>	
<p>Asiasanat Kulutusluotot, velkaantuminen, maksuhäiriöt</p>	

Degree programme in Business Administration

<p>Authors Aleksandra Tuominen</p>	<p>Group or year of entry 2010</p>
<p>The title of thesis The use of consumer credits among HAAGA-HELIA students</p>	<p>Number of pages and appendices 51 + 1</p>
<p>Supervisor(s) Tarja Aho</p>	
<p>The increased use of consumer credits and the payment defaults caused by them have attracted a lot of attention in media lately. Because of this, it was necessary to study how common consumer credits are among HAAGA-HELIA students.</p> <p>In this thesis, consumer credits were divided into following groups: loans and account limits from the bank, quickie loans and credit cards. The consumer credit groups and how common they are in Finland are discussed in the theory section. Both consumer credits and payment defaults have increased in Finland during the last few years. The increase has been quite constant for the last ten years.</p> <p>This research for HAAGA-HELIA students is quantitative. It was implemented with a paper questionnaire that was given to students of nine different courses. 196 students answered the research questionnaire and there were both day students and evening students among the respondents. Most of the answerers were women and under 25-years of age.</p> <p>The research results revealed that almost half of the students have consumer credits. That is more than shown in the theory section, but the credit amounts are not very high. In most cases one person does not have many credits at the same time and usually they are used for bigger purchases, necessities of life and travelling. Age and income seem to affect somewhat the commonness and the amounts of consumer credits, whereas gender does not actually affect them.</p> <p>Compared to the researches presented in the theory section, the students of HAAGA-HELIA did not have much financial difficulties caused by consumer credits: there were only a few persons who had had these. The effect of students backgrounds on the financial difficulties was not studied very carefully, because the population was so small.</p>	
<p>Key words Consumer credits, indebtedness, payment defaults</p>	

Sisällys

1 Johdanto	1
1.1 Tutkimuksen tavoite ja peittomatriisi	1
1.2 Opinnäytetyön rajausta ja tutkimuksen toteutus	3
2 Kulutusluottojen eri muotoja	4
2.1 Pankkien myöntämät kulutusluotot ja luotolliset tilit	4
2.2 Pikavipit	6
2.3 Luottokortit	8
3 Suomalaisten velkaantuneisuus	10
3.1 Kulutusluottojen käyttö	10
3.2 Maksuhäiriöt ja perintä	14
3.3 Velkaantumisen taustatekijöitä	18
4 Tutkimuksen toteuttaminen HAAGA-HELIAN opiskelijoiden kulutusluottokäyttäytymisestä	21
5 Tutkimustulokset	22
5.1 Taustatekijät	22
5.2 Kulutusluottojen käyttö	26
5.3 Maksuvaikeudet	33
5.4 Taustatekijöiden vaikutus kulutusluottojen käyttöön	35
6 Yhteenveto	39
6.1 Johtopäätökset	39
6.2 Tutkimuksen luotettavuus	41
6.3 Jatkotutkimusehdotuksia ja oppimisprosessi	43
Lähteet	45
Liitteet	52
Liite 1. Kyselylomake	52

1 Johdanto

Viime aikoina on keskusteltu paljon erityisesti nuorten velkaantuneisuudesta. Suomalaisen maksuhäiriöt ovat lisääntyneet nopeasti muutaman viime vuoden aikana, ja lisääntynyt kulutusluottojen käyttö ja niiden helpottunut saatavuus ovat edesauttaneet ilmiötä. Perinteisten luotontarjoajien, kuten pankkien, rinnalle on ilmestynyt nopealla tahdilla uusia kulutusluottojen tarjoajia: pienlainoista eli pikavipeistä ja niiden vaaroista keskustellaan mediassa paljon.

Vaikka opinnäytetyössä tarkastellaan eri kulutusluottomuotoja, on teoriaosuudessa enemmän tietoa pikavipeistä ja niiden aiheuttamista maksuvaikeuksista kuin muista kulutusluotoista. Tämä johtuu siitä, että mediassa on pikavipeille annettu paljon huomiota muun muassa niiden suurien kulujen vuoksi, joten pikavipeistä löytyi hyvin laajasti tietoa. Muutaman viime vuoden aikana pikavippitoimintaa on rajoitettu useilla lakimuutoksilla ja jopa niiden täyskieltoa on ehdotettu. Pikavippiyhtiöt sen sijaan ovat puolustaneet alaa vedoten siihen, että tosiasiasa pikavipit aiheuttavat vain pienen osan yhä lisääntyvistä maksuhäiriöistä ja ne saavat täten kohtuuttoman paljon huomiota puhuttaessa velkaantumisen ongelmasta.

1.1 Tutkimuksen tavoite ja peittomatriisi

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää kulutusluottojen käyttöä HAAGA-HELIAN Helsingin yksiköiden opiskelijoiden keskuudessa. Tarkoituksena on kartoittaa sitä, minkä verran opiskelijat käyttävät kulutusluottoja ja minkälaisiin tarkoituksiin. Lisäksi selvitetään, onko taustatekijöillä ja muiden lainojen käytöllä yhteyttä kulutusluottojen käyttöön sekä onko kulutusluotoista aiheutunut maksuvaikeuksia. Tutkimuksessa kulutusluotot on ryhmitelty pankkien myöntämiin kulutusluottoihin ja luotollisiin tileihin, pikavippeihin sekä luottokortteihin.

Tutkimuksen pääkysymys on seuraavanlainen:

- Miten HAAGA-HELIAN opiskelijat käyttävät kulutusluottoja?

Jotta pääkysymykseen saadaan vastaus, on määritelty seuraavanlaiset alaongelmat:

- Mihin tarkoituksiin HAAGA-HELIA:n opiskelijat käyttävät kulutusluottoja?
- Minkä verran opiskelijoilla on kulutusluottoja?
- Miten taustamuuttajat vaikuttavat kulutusluottojen käyttöön?
- Ovatko kulutusluotot aiheuttaneet maksuhäiriöitä?

Peittomatriisin (taulukko 1) avulla nähdään, mitkä opinnäytetyön luvut liittyvät kuhunkin alaongelmaan. Lisäksi peittomatriisi auttaa hahmottamaan, saadaanko opinnäytetyöstä vastaus kaikkiin alaongelmiin ja toisaalta, että siinä ei ole turhia lukuja, jotka eivät edesauta tutkimusongelman ratkaisemisessa.

Taulukko 1. Peittomatriisi

Alaongelma	Tietoperusta	Tulokset
Mihin tarkoituksiin opiskelijat käyttävät kulutusluottoja?	luvut 3.1-3.3	luku 5.2
Minkä verran opiskelijoilla on kulutusluottoja?	luvut 2.1-2.3 ja 3.1	luvut 5.1 ja 5.2
Miten taustamuuttajat vaikuttavat kulutusluottojen käyttöön?	luvut 3.1 ja 3.3	luvut 5.1 ja 5.4
Ovatko kulutusluotot aiheuttaneet maksuhäiriöitä?	luvut 3.2 ja 3.3	luku 5.3

Opinnäytetyön alussa on teoriaosuus ja tämän jälkeen empiirinen osuus. Teoriaosuus on jaettu kahteen osaan. Ensimmäisessä osassa esitellään kulutusluottojen eri muotoja ja vertaillaan niitä. Toiseen osaan on kerätty esimerkiksi artikkeleista sekä aiemmin tehdyistä tutkimuksista tietoa suomalaisten kulutusluottokäyttäytymisestä, niiden aiheuttamien maksuongelmien yleisyydestä sekä niihin johtaneista tekijöistä. Empiirisessä osuudessa esitellään tulokset opinnäytetyön tutkimuksesta ja peilataan niitä teoriaan.

1.2 Opinnäytetyön rajausta ja tutkimuksen toteutus

Kulutusluotoista tutkimuksen ulkopuolelle jätetään maksuaika, sillä se olisi jo itsessään melko laaja kokonaisuus. Maksuaikaa voi saada esimerkiksi autokaupoista tai huonekaluliikkeistä, jolloin kauppasummaa ei makseta kerralla kaupanteon yhteydessä vaan myöhemmin useammassa erässä. Tavallisesti kaupan kohteen omistusoikeus siirtyy ostajalle vasta sitten, kun kauppasumma on maksettu kokonaan. Maksuaikaa voi saada myös teleoperaattoreilta puhelinta ostettaessa. Tällöin asiakas lyhentää esimerkiksi kuukausittain liittymänsä ohella myös puhelimensa hintaa. Opinnäytetyössä ei myöskään juuri käsitellä muita lainoja, kuten asunto- ja opintolainoja. Itse tutkimuksessa näistä muista lainoista kysytään vastaajilta, mutta lähinnä taustatietoja varten.

Tutkimus on kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus ja siinä ovat mukana HAAGA-HELIAn Helsingin toimipisteiden suomalaiset opiskelijat. Mukaan otetaan sekä päivättä iltaopiskelijoita, sillä tällöin mukaan saadaan erilaisessa elämäntilanteessa olevia opiskelijoita ja ikäjakauma on suurempi. On kiinnostavaa nähdä, vaikuttavatko erilaiset elämäntilanteet ja työtilanteet kulutusluottojen käyttöön. Kyseessä on kyselytutkimus, joka toteutetaan paperisella lomakkeella ja siihen vastataan nimettömästi. Tavoitteena on saada vastauksia kyselyyn 200 henkilöltä. Koska vastaajat ovat tietystä oppilaitoksesta ja tietyltä alueelta, ei tutkimustuloksia voida yleistää koko Suomen opiskelijoita koskevaksi. Tutkimuksen avulla voidaan kuitenkin saada suuntaa antava kuva suomalaisten opiskelijoiden kulutusluottotottumuksista.

2 Kulutusluottojen eri muotoja

”Kulutusluotolla tarkoitetaan kulutushyödykkeiden ja palveluiden hankintojen rahoittamiseen otettuja suhteellisen lyhytaikaisia luottoja.” (Kontkanen 2009, 154.)

Käsitteenä kulutusluotto ei ole täysin yksiselitteinen ja sille on olemassa muitakin nimityksiä, mutta yleisesti voidaan todeta, että kulutusluottoja ovat kaikki muut lainat paitsi asunto- ja opintolainat. Kuitenkin, esimerkiksi Tilastokeskus jakaa kotitalouksien lainat neljään ryhmään: asuntolainoihin, opintolainoihin, kulutusluottoihin ja muihin lainoihin. Joskus sanaa kulutusluotto käytetään myös synonyymina pikavipeille, mutta virallisesti siihen kuuluvat näiden lisäksi pankkien ja muiden luottolaitosten myöntämät kulutusluotot. Laissa sana kulutusluotto on korvattu sanalla kuluttajaluotto, ja se kattaa myös esimerkiksi asuntolainat, sillä niihin pätee suurimmalta osin samat säännökset kuin kulutusluottoihin. Kulutusluottoja myöntäviä tahoja on Suomessa paljon: pankkien lisäksi esimerkiksi rahoitusyhtiöt, luottokorttiyhtiöt, autokaupat, huonekaluliikkeet, matkanjärjestäjät sekä postimyyntiyritykset myöntävät kulutusluottoja. (Alhonsuo, Nissen, Nousiainen, Pellikka & Sundberg 2012, 246; Finanssialan Keskusliitto 2012a, 11; Kontkanen 2009, 154.)

Eri yhteyksissä kulutusluottomuodot jaotellaan erilaisin perustein: ne voidaan jakaa kertaluonteisiin luottoihin ja jatkuviin luottoihin tai ne voidaan jakaa luoton myöntäjän mukaan. Tässä opinnäytetyössä kulutusluotot on jaettu pankkien myöntämiin kulutusluottoihin ja luotollisiin tileihin, pikavippeihin sekä luottokortteihin. Luottokortit ja luotolliset tilit ovat jatkuvia luottoja, pikavipit ovat tavallisesti kertaluottoja, ja pankkien myöntämistä kulutusluotoista löytyy molempia.

2.1 Pankkien myöntämät kulutusluotot ja luotolliset tilit

Opinnäytetyötä varten on tarkasteltu Nordean, DanskeBankin, Handelsbankenin, Aktian sekä Osuuspankin kulutusluottotarjontaa. Nämä viisi pankkia valittiin siksi, että ne lukeutuvat Suomen suurimpiin. Näiden pankkien tarjoamat kulutusluotot vaihtelevat 1 000 euron ja 25 000 euron välillä, ja niitä tarjotaan sekä vakuudellisina että vakuudettomina. Kulutusluoton vuosikorko muodostuu viitekorosta ja marginaalista. Viitekor-

kona käytetään pankista riippuen joko euribor-korkoa tai pankin omaa prime-korkoa. Tarkasteluhetkellä 7.3.2013 aiemmin mainittujen pankkien prime-korot vaihtelivat 1 prosentin ja 1,45 prosentin välillä. Yleisimmin käytetyt euribor-korot olivat tarkasteluhetkellä seuraavat: 3 kuukauden euribor oli 0,2 prosenttia, 6 kuukauden euribor oli 0,321 prosenttia ja 12 kuukauden euribor oli 0,538 prosenttia. Tarkasteltujen pankkien kulutusluotoissa marginaali on tällä hetkellä 5-8 prosenttia. Vakuudellisen luoton saa yleensä pienemmällä korolla kuin vakuudettoman. Kotisivuillaan useimmat pankit eivät mainitse vakuudellisen luoton marginaalikorkoa vaan se neuvotellaan tapauskohtaisesti myös lainanhakijan elämäntilanne ja tulot huomioon ottaen. Vakuuden kanssa on mahdollista saada myös suurempi lainasumma pienemmän koron lisäksi. (Aktia 2011a; Danskebank 2012a; Danskebank 2012b; Handelsbanken a; Kauppalehti 2013; Nordea 2012a; Nordea 2012b; Osuuspankki a; Osuuspankki b.)

Pankin myöntämän kulutusluoton takaisinmaksuaika on tavallisesti muutamasta kuukaudesta muutamaan vuoteen, ja lainaa lyhennetään kuukausittain tietty summa (Nettipankki.fi 2010). Kulutusluotot ovat summiltaan yleensä huomattavasti pienempiä kuin asuntolainat, mutta korot ovat korkeampia. Tarkasteltujen pankkien kotisivuilla kulutusluottojen kerrotaan soveltuvan hyvin esimerkiksi auton tai veneen hankintaan, remontointiin tai matkustamiseen. Useimmissa pankeissa kulutusluoton hakemuksen voi tehdä verkkopankissa tai soittamalla pankin asiakaspalveluun, ja luottopäätöksen voi saada jopa samana päivänä tai viimeistään muutaman päivän sisällä. Luoton hakeamiseen ei siis tarvitse nähdä enää yhtä paljon vaivaa kuin aiemmin, jolloin luottopäätöksen saattoi saada vain konttorissa käymällä.

Tililuotto on tavallisesti pankkitiliin liitettävä limiitti, jota voi käyttää silloin, kun sille on tarvetta. Tililuottoa voi käyttää sovittuun luoton enimmäismäärään asti tiliin liitettyllä kortilla samaan tapaan kuin tilillä olevia varojakin: kun varat loppuvat tililtä, siirtyy käyttö luoton puolelle. Vastaavasti tilille tulevat suoritukset lyhentävät automaattisesti käytössä olevaa luottosaldoa. Luotolliset tilit ovat yleisempiä yritysten kuin yksityishenkilöiden käytössä. Viidestä aiemmin vertaillusta pankista kolme tarjoaa tiliin liitettävän luoton myös yksityishenkilön käyttöön. (Aktia 2011a; Danskebank 2012d; Handelsbanken b; Kontkanen 2009, 158; Nordea 2012d; Osuuspankki c.)

2.2 Pikavipit

Pikavippitoiminta on internetin tai matkapuhelimen välityksellä toimivaa luotonantoa. Pikavipeiksi kutsutaan alle kolmen kuukauden pituisia pieniä vakuudettomia luottoja, viralliselta nimeltään pienlainoja, joita myöntävät luotonantoon erikoistuneet pikavippiyritykset. (Rekonen 2007, 14.) Tavallisesti koko pikavippisumma maksetaan kerralla takaisin, toisin kuin pankkien myöntämissä kulutusluotoissa (Valkama & Muttilainen 2008, 14). Vuoden 2012 viimeisellä neljänneksellä myönnettyjen pikavippien suuruus oli keskimäärin 253 euroa ja laina-aika 37,7 päivää. Kaikkiaan myönnettyjen pikavippien euromäärä oli 15 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna vastaavaan aikaan. Pikavippeistä asiakkaille koituvat kulut ovat suhteellisen suuria: Vuoden 2012 loka-joulukuun aikana otettujen luottojen kulut olivat keskimäärin lähes 23 prosenttia myönnetyn luoton määrästä. (Tilastokeskus 2013a, 2.)

Opinnäytetyöhön valittiin tarkastelun kohteeksi neljä pikavippiyritystä: Ferratum, Pikavippi.fi, Suomivippi.fi sekä Euroloan. Kaikista yrityksistä on mahdollista saada lainaa 50 euron ja 1000 euron väliltä. Yhdestä näistä yrityksistä voi saada lainaa jopa 2000 euroa. Vertailun kohteeksi näiltä neljältä yritykseltä valittiin 200 euron pikalaina. Kahdessa näistä yrityksistä tämän kokoisen lainan voi halutessaan maksaa useammassa kuin yhdessä erässä ja laina-ajaksi voi valita pidemmän kuin yhden kuukauden. Jos laina-aika on pidempi ja eriä useita, on myös lopullinen takaisin maksettava summa suurempi. Kuukauden sisällä, yhdessä erässä maksettavan 200 euron lainan takaisin maksettava summa vaihteli yrityksestä riippuen 248 euron ja 254,77 euron välillä. Yleensä tämä 200 euron yli menevä osuus ilmoitettiin vain ”lainan kuluina”, vain yksi yritys ilmoitti erikseen kulut ja koron. Yhdellä näiden neljän yrityksen kotisivuista ei kerrota tämän suuruisen lainan todellista vuosikorkoa vaan se ilmoitetaan ainoastaan lainasopimuksessa. Muiden yritysten todelliset vuosikorot 200 euron lainassa vaihtelevat 1269,72 prosentista 1410,33 prosenttiin. (Euroloan 2012a; Ferratum 2012a; Pikavippi.fi 2012a; Suomivippi.fi 2012a.)

Kaikkien neljän tarkastelussa mukana olleen pikavippiyrityksen kotisivuilta löytyy helposti lainaehdot, joihin luoton hakijan tulee tutustua ennen lainasopimuksen hyväksymistä. Lainaehdoista käy ilmi, että kolme näistä neljästä yrityksestä myöntää lainaa 18

vuotta täyttäneille, kun taas yksi yrityksistä myöntää lainaa vain yli 20-vuotiaille. Kaikki yritykset mainitsevat lainaehdoissaan lisäksi sen, että luoton hakijan luottotiedot ja henkilötiedot tarkistetaan, ja että asiakkaan on ensimmäistä kertaa lainaa hakiessaan todennettava henkilöllisyytensä verkkopankkitunnuksillaan. Lainaehtojen mukaan kaikki tarkastelussa mukana olleet pikavippiyritykset ilmoittavat luottotietorekisteriin luoton maksun viivästyisestä, jos maksukehotuksessa mainitusta alkuperäisestä eräpäivästä on kulunut vähintään 60 päivää. (Euroloan 2012b; Ferratum 2012b; Pikavippi.fi 2012b; Suomivippi.fi 2012b.)

Pikavippitoiminta on 2000-luvulla kasvanut nopeasti ja pikavippiyrityksiä on tullut nopealla tahdilla lisää. Alan sääntely on kuitenkin ollut vähäistä ja pikavippejä ja niitä tarjoavia yrityksiä onkin kritisoitu eettisyyden puutteesta. Nyt muutaman vuoden sisällä on tullut voimaan uusia lakeja, joilla toimintaa säännellään. Vuonna 2009 kiellettiin pikavipin antaminen tilille yöaikaan, mikä tarkoittaa käytännössä sitä, että ilta yhdentoista jälkeen haetut pikavipit saa tilille vasta seuraavana aamuna seitsemän jälkeen. Vuoden 2010 alussa tuli voimaan laki, joka määrää pikavippiyritykset todentamaan uuden lainanhakijan henkilöllisyyden esimerkiksi verkkopankkitunnusten avulla ja ilmoittamaan luoton todellisen vuosikoron. Lisäksi yrityksen on toimitettava asiakkaalle lainan sopimusehdot ja annettava riittävästi aikaa niihin tutustumiseen ennen lainan hyväksymistä, ja yrityksellä on myös oltava toimiva asiakaspalvelu. Saman vuoden lopussa säädettiin laki, joka määrää kaikki pikavippiyritykset rekisteröitymään aluehallintaviraston ylläpitämään luotonantajarekisteriin. (Rantala 2012, 2.)

Vuonna 2010 aikana säädettyjä lakeja yritykset ovat noudattaneet vaihtelevasti. Monet jo ennen lakimuutoksia olemassa olleet pikavippiyritykset eivät heti muuttaneet toimintatapojaan lakien mukaisiksi. Vuonna 2011 tehtiin jopa lakialoite pikavippien kieltämisestä kokonaan, mutta se ei mennyt läpi. (Rantala 2012, 2.) Joulukuussa 2012 eduskunnan talousvaliokunta hyväksyi hallituksen esityksen uudesta laista, joka asettaisi pikavippien koroille ja kuluille tietyn ylärajan, sillä aiemmilla lakimuutoksilla ei ole onnistuttu ehkäisemään pikavippien kielteisiä vaikutuksia. (Pohjanpalo 2012.)

2.3 Luottokortit

Luottokortti on maksuväline käteisen rahan ja pankkikortin rinnalla. Sillä maksettaessa summaa ei veloiteta heti ostajan tililtä vaan käytetään korttiin liitettyä luottoa, joka laskutetaan kortinhaltijalta sopimuksen mukaisesti. Tämä luottosopimus on kortinhaltijan ja luotonantajan välinen, ja se sisältää muun muassa tiedot kortilla käytettävän luoton enimmäismäärästä, luoton takaisinmaksun aikataulusta sekä korosta. Luottokorttia varten asiakkaan tulee täyttää luottihakemus, kuten muussakin velkarahoituksessa. (Aurejärvi & Hemmo 2004, 321-325.)

Luottokortteja on kahdenlaisia: yleisluottokortteja ja erityisluottokortteja. Esimerkkeinä yleisluottokorteista ovat pankkien asiakkailleen välittämät MasterCard- ja Visa-kortit. Näitä kortteja voi nykyään käyttää useimmissa kaupoissa maksuvälineenä, jolloin luoton myöntäjänä on pankki ja maksun vastaanottajana kauppa. Erityisluottokortti sen sijaan ei ole luottolaitoksen liikkeelle laskema kortti, vaan sen voi myöntää esimerkiksi vähittäiskauppaketju tai matkatoimisto. Tällöin tämä nimenomainen yritys on avannut asiakkaalleen tililuoton, jota asiakas voi käyttää kortillaan. Erityisluottokortti käy tavallisesti maksuvälineenä vain sen liikkeellelaskijan toimipisteissä. (Aurejärvi & Hemmo 2004, 321-325.) Luottokortteja on olemassa korollisia ja korottomia. Korottomia kortteja kutsutaan maksuaikakorteiksi. Niillä käytetty luotto tulee maksaa kerralla pois, kun taas varsinaisen korollisen luottokortin kohdalla kortinhaltija voi halutessaan maksaa vain minimilyhennysprosentin verran käyttämänsä luottoa pois. Luottokorttiin liittyy aina vuosimaksun lisäksi korko, jos käytettyä luottoa ei maksa kerralla takaisin. Suurin osa luottokorteista on korollisia. (Lainatieto.fi 2008.)

Korttiluottojen velkakanta kasvoi 4,7 prosenttia vuonna 2011 edellisvuoteen verrattuna. Samana vuonna luottokorttitileistä aiheutuneet tappiot vähenivät kuitenkin huomattavasti, 30 prosenttia. Myös maksuhäiriöiden takia purettujen tilien määrä väheni noin 4 prosenttia. Vuonna 2011 Suomessa oli 3,4 miljoonaa aktiivista luottokorttitiliä, mikä oli prosentin vähemmän kuin edellisvuonna. Aktiivisiksi tileiksi lasketaan kaikki ne tilit, joita on käytetty vähintään kerran vuoden aikana. Keskimäärin näitä tilejä käytettiin 44 kertaa vuoden aikana. (Tilastokeskus 2012a, 1.)

Yleisimpiä luottokortteja ovat Visa, MasterCard, American Express, Diners Club ja EuroCard. Myös Visa Electron on luottokortti, vaikka käytännössä se toimii samalla tavoin kuin pankkikortti eli maksettaessa rahat veloitetaan heti tililtä. Erona pankkikorttiin Visa Electronissa on se, että se tekee jokaisesta ostosta katevarauksen, jolloin tilin todellisen käyttövaran näkee heti maksun jälkeen. Luvussa 2.1 tarkasteltujen kaikkien viiden suomalaisen pankin tuotevalikoimista löytyy joko Visa- tai MasterCard - luottokortteja. Osalla näistä pankeista on valikoimissaan molempia. (Aktia 2011b; Danskebank 2012c; Handelsbanken c; Nordea 2012c; Osuuspankki d.)

3 Suomalaisien velkaantuneisuus

Vuonna 2011 suomalaisista asuntokunnista lähes 60 prosenttia eli 1 519 400 asuntokuntaa oli velallisia. Määrä on kasvanut 18 prosenttia vuodesta 2002. Näihin velkoihin luetaan mukaan kaikki velat: asuntolainat, opintolainat, elinkeinotoiminnan lainat ja muut lainat. Muihin lainoihin kuuluvat muun muassa autolainat, mökkilainat ja kulutusluotot. Näitä muita velkoja oli yhtä velallista asuntokuntaa kohden 18 440 euroa. (Tilastokeskus 2012b, 2, 5.)

3.1 Kulutusluottojen käyttö

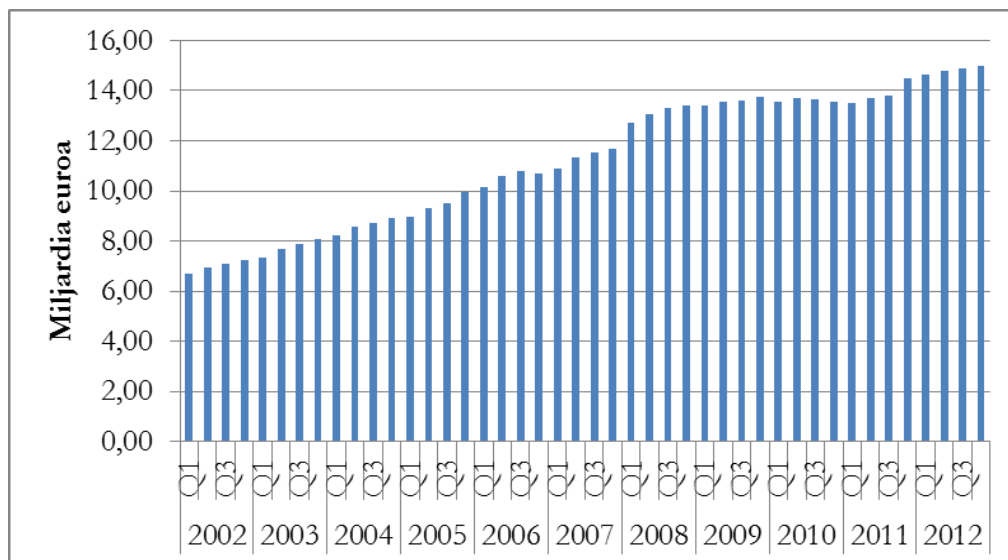
Finanssiala Keskusliiton keväällä 2012 julkaiseman tutkimuksen mukaan 33 prosentilla tutkimukseen osallistuneista on jotakin kulutusluottoa. Keskimääräistä yleisempää kulutusluottojen käyttö oli tutkimuksen mukaan 25-34 -vuotiaiden sekä 40-54 -vuotiaiden keskuudessa. Vähiten kulutusluottoja käyttävät alle 25-vuotiaat ja yli 65-vuotiaat. Tavallisin kulutusluottomuoto oli pankista otettu kulutusluotto, jota oli 16 prosentilla tutkimukseen vastanneista. Luotollinen pankkitili oli 14 prosentilla vastanneista, luottokorttiluottoa 6 prosentilla ja pikavippiä 0,3 prosentilla. Luottokortteihin ei tässä tapauksessa laskettu mukaan korottomia kortteja vaan ne sisältyivät luultavasti kohtaan ”osamaksuluotto”, jota oli 3 prosentilla vastanneista tai kohtaan ”jokin muu luotto”, jota oli 2 prosentilla vastanneista. (Finanssialan Keskusliitto 2012b, 21-22.)

Niiden osuus, joilla on vain yhtä kulutusluottoa kerrallaan, oli kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna: vuoden 2011 tutkimuksessa luku oli 71 prosenttia ja vuoden 2012 tutkimuksessa 75 prosenttia. Vuonna 2011 joka viidennellä oli kaksi kulutusluottoa kerrallaan ja vuonna 2012 kahta kulutusluottoa omaavien osuus oli pudonnut kuudenneksen. Kolme kulutusluottoa tai enemmän oli molempina vuosina 8 prosentilla vastaajista. Jos lukuja verrataan vuoden 2010 lukuihin, on muutos melko suuri: kaksi vuotta aiemmin vastaajista vain 52 prosentilla oli ainoastaan yksi kulutusluotto, melkein joka kolmannella oli kaksi kulutusluottoa kerrallaan ja 18 prosentilla vastaajista oli kerrallaan kolme kulutusluottoa tai sitä enemmän. Muutosta on siis tapahtunut positiiviseen suuntaa eikä vuonna 2012 eri kulutusluottoja näytä kasaantuneen enää niin monelle kuin kaksi vuotta aiemmin. (Finanssialan Keskusliitto 2012b, 23.)

Finanssialan Keskusliiton tutkimukseen osallistuneista 1,3 prosenttia kertoi ottaneensa pikavippiä viimeisen vuoden aikana. Heistä suurin osa oli 40-49 -vuotiaita ja toiseksi eniten oli 29-39 -vuotiaita. Tämä on hieman yllättävää, sillä yleisesti pikavipeistä ja niiden aiheuttamista maksuongelmista puhutaan nuorten aikuisten ongelmana. (Finanssialan Keskusliitto 2012b, 23.)

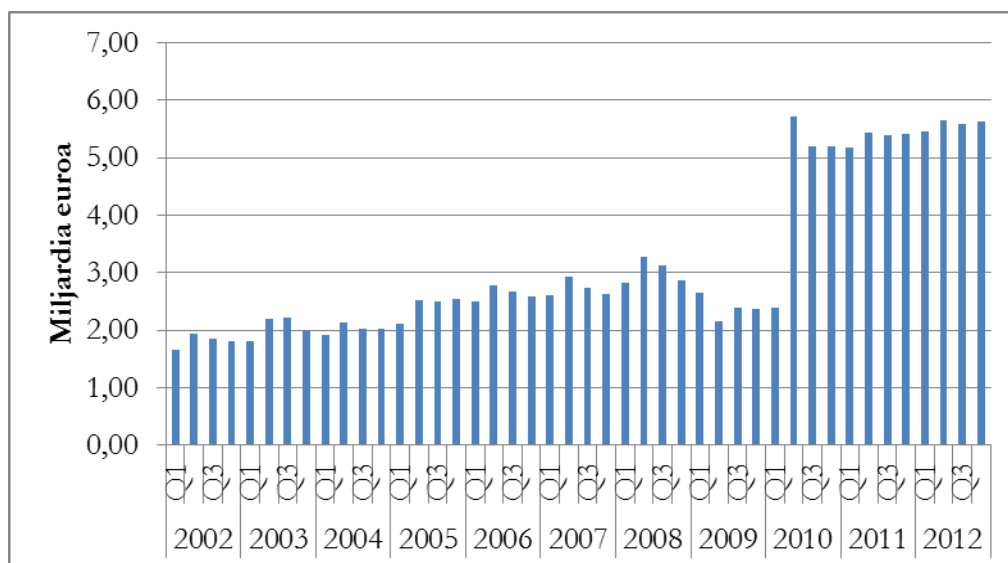
Vuonna 2012 tutkimukseen vastanneilla oli kulutusluottoa yleisimmin väliltä 201-1000 euroa, lähes neljäsosalla luoton määrä oli tältä väliltä. Keskimääräinen kulutusluoton määrä yhdellä henkilöllä oli kuitenkin 8700 euroa. Tämä tarkoittaa sitä, että joillakin vastaajilla kulutusluottomäärät ovat hyvin suuria, jopa 100 000 euroa, mikä nostaa keskiarvoa. Luottojen keskimäärä oli alentunut edellisestä vuodesta, jolloin luku oli 9600 euroa. Tutkimuksessa kysyttiin myös vastaajien luotonottoaikaista seuraavan vuoden aikana. Vuonna 2012 kolmella prosentilla vastaajista oli aikomuksena ottaa kulutusluottoa pankista ja yhdellä prosentilla oli aikomuksena ottaa muuta kulutusluottoa. (Finanssialan Keskusliitto 2012b, 25, 33.)

Kuten kuvioista 1 nähdään, kotitalouksien kulutusluottojen määrä on kasvanut tasaisen nopeasti viimeisen kymmenen vuoden aikana. Vuoden 2002 alussa kulutusluottojen kanta oli noin 6,6 miljardia euroa ja vuoden 2012 alkuun mennessä määrä oli yli kaksinkertainen, 14,6 miljardia euroa. Tarkasteluun on otettu mukaan kaikki lainantarjoajat eli muun muassa pankit ja pikavippiyritykset.

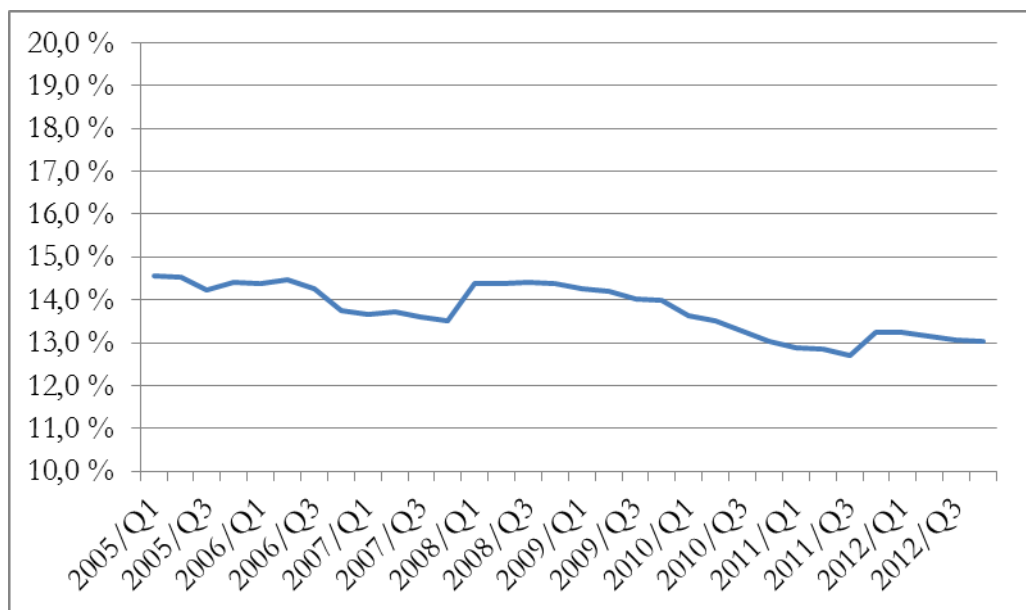
Kuvio 1. Kotitalouksien kulutusluottokannan kehitys vuosineljänneksittäin (Tilastokeskus 2013b.)

Kuviossa 2 on esitetty kotitalouksille myönnetty uudet kulutusluotot. Nämä siis sisältyvät kuvion 1 lukuihin ja vastaavasti tietoihin on otettu mukaan kaikki luotontarjoajat. Luvuissa näkyy suuri nousu vuoden 2010 ensimmäisen ja toisen neljänneksen välillä. Tämä johtuu siitä, että vuoden 2010 toisesta neljänneksestä alkaen tilaston sisältöä ja tiedonkeruuta uudistettiin muun muassa siten, että tästä eteenpäin rahalaitosten luottotiedot on saatu suoraan Suomen Pankin tilastotiedonkeruusta. (Tilastokeskus 2013a, 12.)

Kuvio 2. Kotitalouksille myönnetty uudet kulutusluotot vuosineljänneksittäin. (Tilastokeskus 2013b.)

Kuviossa 3 on esitetty kulutusluottokannan osuus koko luottokannasta. Tietoja saatiin vain vuodesta 2005 lähtien, joten ei ole valitettavasti mahdollista verrata kuvion lukuja tätä aikasempiin. Kuvioista nähdään, että kulutusluottokannan osuudessa koko luottokannasta ei ole ollut suuria muutoksia viimeisen kahdeksan vuoden aikana, vaan se on pääosin vaihdellut 13 prosenttiin ja 14,5 prosenttiin välillä. Tämä tarkoittaa siis sitä, että vaikka kulutusluottojen käyttö on lisääntynyt huomattavasti, ovat myös muut lainat, kuten asuntolainat, lisääntyneet.

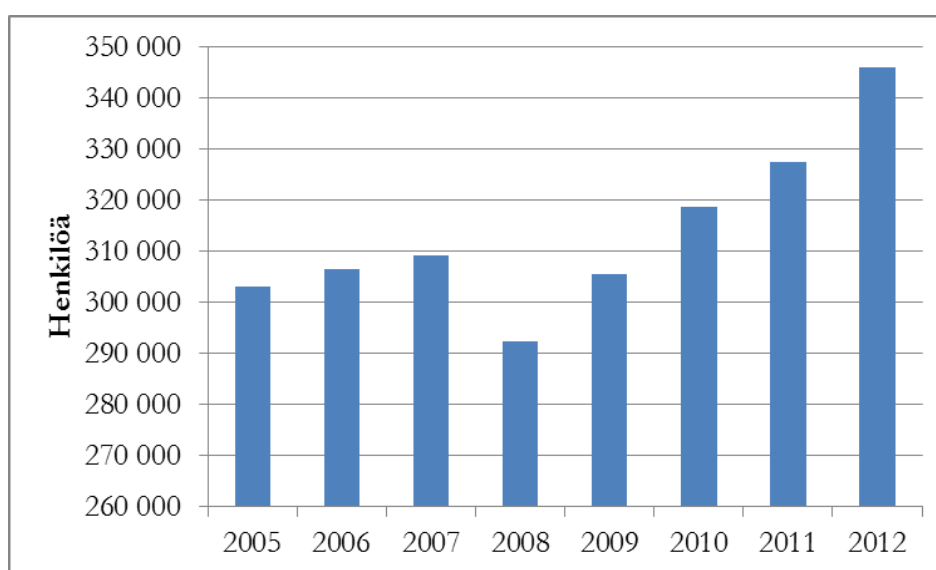
Kuvio 3. Kulutusluottokannan osuuden muutos koko luottokannasta (Tilastokeskus 2013a, 5.)

Piskonen (2006) on tehnyt tutkimuksen kulutusluotoilla ylivelkaantuneista Takuu-Säätiön asiakkaista. Joitakin heistä Piskonen haastatteli selvittääkseen muun muassa sitä, mihin tarkoituksiin velkaantuneet ottivat luottoja. Haastatteluista käy ilmi, että kulutusluottoja käytettiin hyvin paljon elämiseen ja tarpeellisiin, usein yllättäviin, menoihin. Esimerkkeinä on mainittu auton huoltokulut, uuden tietokoneen ostaminen, lasten harrastukset ja laskujen maksu. Niin sanottuja turhempia käyttökohteita olivat vapaa-ajan huvitukset, kuten alkoholi, ja kodin sisustaminen. (Piskonen 2006, 57-58.)

3.2 Maksuhäiriöt ja perintä

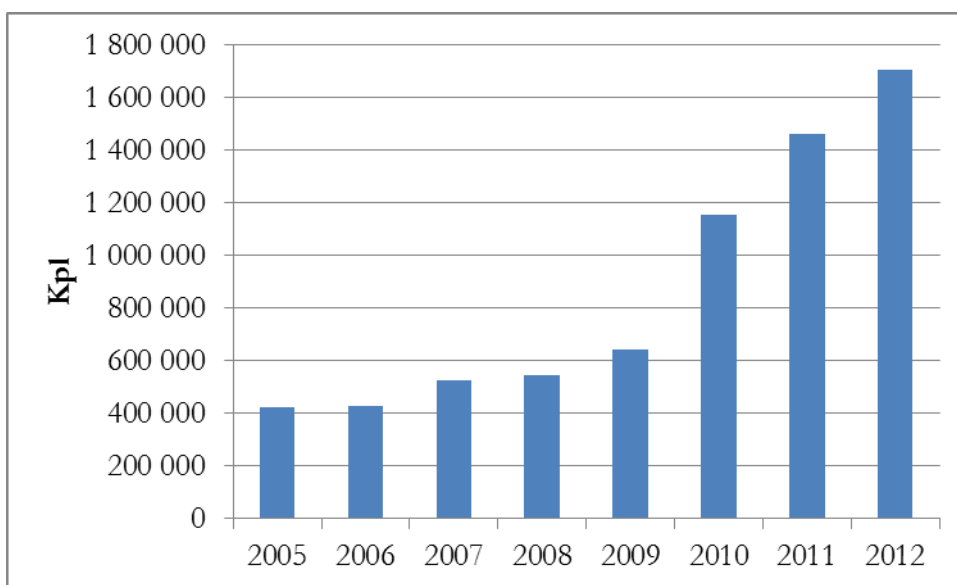
Kuluttajalle ei voida tehdä maksuhäiriömerkintää pelkästään sillä perusteella, että esimerkiksi sähkölasku on ollut myöhässä. Merkintään vaaditaan, että maksu on ollut monta kuukautta myöhässä ja se on todettu tuomioistuimen päätöksellä tai ulosottoviranomaisen toimituksella. Jos kyse on luottotoiminnasta, voidaan luottotietorekisteriin kuitenkin merkitä tieto pelkästään luotonantajan ilmoituksen perusteella silloin, kun luoton maksu on yli 60 päivää myöhässä. Tällöin kuluttaja on laiminlyönyt kulutusluottosopimukseen perustuvan maksun. Kulutusluottosopimuksella tarkoitetaan esimerkiksi luottokortti-, osamaksukauppa- ja pikaluottosopimuksia. (Asiakastieto 2012a.)

Vuonna 2012 maksuhäiriömerkintöjä oli noin 346 000 suomalaisella, mikä tarkoittaa noin 8 prosenttia Suomen aikuisväestöstä. Maksuhäiriöisiä oli 18 500 enemmän kuin edellisellä vuonna. Määrä on huolestuttavan korkea, sillä se lähentelee vuoden 1997 tasoa, jolloin syy suuriin lukuihin oli 1990-luvun alun lama. Kuten kuviosta 4 nähdään, maksuhäiriöisten henkilöiden määrä Suomessa on kasvanut vuodesta 2005 lähtien, lukuun ottamatta vuonna 2008 tapahtunutta notkahdusta. Notkahduksen syynä lienee samana vuonna voimaan tullut uusi luottotietolaki, joka lyhensi maksuhäiriömerkintöjen talletusaikaa. Muutoksen myötä luottotietorekisteristä poistui lähes 37 000 maksuhäiriömerkintää, ja samalla 22 000 henkilön luottotiedot puhdistuivat kokonaan. (Asiakastieto 2012b; Asiakastieto 2013a; Lakiasiantoimisto Business-Laki LBL Oy.)

Kuvio 4. Maksuhäiriöisten yksityishenkilöiden määrä Suomessa (Asiakastieto 2013b.)

Uusien maksuhäiriömerkintöjen määrä on lisääntynyt joka vuosi vuodesta 2005 alkaen ja muutaman viime vuoden aikana määrä on kasvanut hyvin nopeasti (kuvio 5). (Asiakastieto 2012b.) Kuluttajien lisääntyneistä maksuvaikeuksista kertoo myös käräjäoikeuksien antamien velkomustuomioiden määrä: vuonna 2012 niitä annettiin 20 prosenttia enemmän kuin edellisellä vuonna. Kaksi kolmasosaa velkomustuomioista johtui tili- ja kertaluotoista. Toiseksi eniten tuomioita annettiin maksamattomista puhelin-, tiedonsiirto- tai polttoainelaskuista, ja kolmanneksi yleisin syy oli postimyynti- ja verkko-ostokset. (Asiakastieto 2013a.)

Kuvio 5. Uusien maksuhäiriömerkintöjen määrä yksityishenkilöille (Asiakastieto 2013b.)

Lainojen takaisinmaksuvaikeudet voivat johtaa perintään tai jopa tuomioistuimeen. Kulutusluottojen kohdalla luotonmyöntäjällä voi olla vaikutusta siihen, miten herkästi ne johtavat perintään: pankkien kanssa velallisella on usein enemmän neuvotteluvaraa kuin pikavippiyhtiöiden kanssa. Toisaalta, pankkien myöntämät luotot ovat tavallisesti myös suurempia. Pienten luottojen kulut saattavat nousta kohtuuttomiksi lainapääomaan suhteutettuna ollen jopa enemmän kuin alkuperäinen laina. Tämä onkin ollut yleinen ilmiö etenkin pikavippien kohdalla. Nykyään velallisen asemaa on helpotettu asettamalla perintä- ja oikeudenkäyntikuluille tietyt ylärajat. (Henriksson 2012.) Nykyään perintän kokonaiskuluilla yläraja alle 100 euron velassa on 60 euroa, 100-1000 euron velassa 120 euroa ja yli 1000 euron velassa yläraja on 210 euroa. Jos perintä joudutaan viemään

oikeuteen, tulee velallisen maksettavaksi lisäksi oikeudenkäyntikulut, joiden summa vaihtelee 110 euron ja 240 euron välillä. (Kilpailu- ja kuluttajavirasto 2013.)

Kuluvan vuoden alussa on uutisoitu siitä, miten jotkin pikavippiyhtiöt harjoittavat myös perintää. Usein se tarkoittaa käytännössä sitä, että pikavippikonserniin kuuluu myös perintätoimisto, joka hoitaa saman konsernin saatavien perinnän lisäksi myös ulkopuolisten yritysten perintää. Aiemmin tämä on hyödyttänyt yhtiötä siten, että sen perintätoimisto pystyi veloittamaan asiakkaalta enemmän maksumuistutuksen lähettämisestä kuin itse luoton myöntänyt pikavippiyritys: silloisen lain mukaan yritys itse pystyi veloittamaan asiakkaalta maksumuistutuksesta enintään viisi euroa, kun taas perintätoimisto pystyi vastaavasti veloittamaan 21 tai 45 euroa perittävän laskun summasta riippuen. Tämän vuoden maaliskuussa tuli kuitenkin voimaan uusi laki, joka määrää että pikavippiyrityksen kanssa samaan taloudelliseen yhteisöön tai määräysvaltaan kuuluva perintätoimisto ei voi veloittaa asiakkaalta maksumuistutuksen lähettämisestä yli viittä euroa. Ulkopuoliset perintätoimistot sen sijaan voivat edelleen veloittaa maksumuistutuksesta korkeamman summan. (Hänninen 2013.)

Helsingin Sanomissa viime joulukuun alussa ilmestyneeseen artikkeliin oli koottu kahden kärjätuomarin kokemuksia perintätapauksista. Artikkelissa puhuttiin pääasiassa pikavippien velkomiseen liittyvistä tilanteista, sillä tällaiset tapaukset ovat lisääntyneet vauhdilla muutaman viime vuoden aikana: vuonna 2008 velkomusasioita oli vireillä Helsingin kärjäoikeudessa 27 000 ja vuoden 2012 ennuste oli artikkelin ilmestyessä jo 55 000. Molemmat kärjätuomarit moittivat perimisestä aiheutuneiden kulujen kohtuuttomuutta varsinkin pienten saamisten kohdalla, sillä lain puitteissa velallisella ei ole paljon mahdollisuuksia puolustautua perintätoimistoa vastaan vaan laki on velkojan puolella. Toisaalta, artikkelissa mainitaan, että tuomioistuimeen asti päätyvät pikavippi-tapaukset ovat usein sellaisia, jossa luottoa on otettu yöelämään, huvitteluun, pelaamiseen tai matkusteluun eikä niinkään elämisen välttämättömyyksiin, kuten laskujen maksamiseen. Artikkelin mukaan tämä ilmiö on tyypillisempi nuorten miesten keskuudessa, mutta se on levinnyt yhä enemmän myös naisten keskuuteen. Ratkaisuksi kalliiksi tulevien perimistapauksien vähentämiseen ehdotetaan vakuudettomien pienlainojen harkittumpaa myöntämistä, ei pikavippien kieltämistä kokonaan. Tuomareiden mukaan kärjä-

jäoikeuden päätöksen riitauttaminen voisi auttaa velallista, mutta riskinä on hävitä tapaus, jolloin maksettavaa tulisi vieläkin enemmän. (Sajari & Tyynysiemi 2012.)

Pikavippiyhtiöt ovat puolustaneet mainettaan median syyttäessä niitä kuluttajien velka-kierteestä. Kun pienlainojen täyskiellosta puhuttiin vuoden 2011 lopulla, yksi Suomen suurimmista pikavippiyhtiöistä, Ferratum, julkaisi tiedotteen, jossa todetaan pankkien myöntämien kulutusluottojen olevan kuluttajille paljon haitallisempia kuin pikavippien. Väitettä perustellaan muun muassa sillä, että velkaongelmallisille apua ja neuvoja antavalle Takuu-Säätiölle tulleista yhteydenotoista suurin osa koskee pankkien myöntämiä kulutusluottoja. Lisäksi, tiedotteen mukaan vuonna 2010 ja 2011 tehdyistä maksuhäiriömerkinnöistä vain noin 10 prosenttia johtui pienlainan ja jonkin muun syyn yhteisvaikutuksesta. Tiedotteessa Ferratum Groupin lainatoiminnasta vastaava Saku Timonen toteaa, että pikavippien kieltäminen kokonaan voisi ajaa kuluttajat hakemaan pienlainoja muista maista, kun SEPA-maksut mahdollistavat rahan nopean liikkumisen maiden välillä. Hänen mukaansa myös harmaa talous voisi lisääntyä alalla, sillä sitä esiintyy jo naapurimaissa. (Talouselämä 2011.)

Totta on, että pikavipit ovat ehkä saaneet kohtuuttoman paljon huomiota suhteessa niiden aiheuttamiin maksuhäiriömerkintöihin: Vuoden 2012 alussa Talouselämä-lehden internetsivuilla ilmestyi artikkeli, jossa kerrotaan, että vuonna 2011 rekisteröidyistä uusista maksuhäiriömerkinnöistä vain viisi prosenttia johtui pikavipeistä. Tässä tapauksessa pikavippeihin luettiin kaikki alle 300 euron suuruiset lainat. Artikkelissa on esitetty Asiakastiedon lakiasianpäällikkö Juuso Jokelan epäily, että jos pikavipit kielletäisiin kokonaan, eivät velat vähenisi vaan velkaa nostettaisiin sen sijaan joltakin toiselta taholta. (Talouselämä 2012.)

3.3 Velkaantumisen taustatekijöitä

Usein maksuhäiriömerkinnän saavilla henkilöillä on useita lainoja, jotka erääntyvät yhtä aikaa, jolloin voi ilmetä maksuvaikeuksia. Helsingin Sanomien pääkirjoituksessa heinäkuussa 2012 mainittiin ilmiön syiksi myös pikavippien yleistymisen, kun niiden myöntäjät eivät selvittäneet luotonhakijan maksukykyisyyttä riittävästi sekä kuluttajien huoleton kuluttaminen internetissä ja osamaksujen avulla. (Helsingin Sanomat 2012; Asiakastieto 2012b.)

Rantalan (2012) Oikeuspoliittiselle tutkimuslaitokselle tekemässä tutkimuksessa on selvitetty pienlainojen käytön syitä ja niiden aiheuttamia maksuvaikeuksia. Siinä on ollut mukana henkilöitä, jotka ovat ajautuneet vippikierteeseen, ja vaikka tutkimus keskittyy nimenomaan pikavippeihin, saa siitä kuitenkin hyvän kuvan siitä, minkälaiset tilanteet johtavat pienlainojen käyttöön. Vippikierteeseen ajautuneilla on usein monta lainaa useasta eri paikasta kun vanhoja lainoja maksetaan pois uusien avulla tai on nopeasti saatava lisää rahaa. Vaikka ensimmäistä kertaa pikavippiä hakiessaan asiakkaan on todennettävä henkilöllisyytensä internetissä, riittää vanhojen asiakkaiden kohdalla usein pelkkä tekstiviesti luottoa haettaessa. Juuri luoton saannin helppous ja nopeus houkuttavatkin monia hakemaan luottoa myös silloin, kun hankinta ei olisi aivan välttämätön. Esimerkkeinä tästä mainitaan alkoholi ja pelaaminen. Toki pikavippejä otetaan myös välttämättömissä tilanteissa, kuten kodinkoneen hajotessa. Moni kierteeseen ajautunut luonnollisesti pelkää luottotietojen menettämistä, minkä vuoksi he ottavat uuden luoton vanhan pois maksamiseksi. (Rantala 2012, 1.)

Edellä mainitussa tutkimuksessa esitetään myös pikavippien aiheuttamien maksuhäiriömerkintöjen jakaumaa ikäluokittain. Tiedot on saatu Asiakastiedon tilastoista. Luokassa 20-24 -vuotiaat pikavippihäiriöiden lukumäärä on kaikkein suurin, 51 364 maksuhäiriömerkintää. Seuraavaksi eniten häiriöitä on 25-29 -vuotiailla, joilla maksuhäiriömerkintöjä on 34 989. Mitä vanhempaan ikäluokkaan mennään, sitä vähemmän maksuhäiriömerkintöjä on. Myös alle 20-vuotiailla on muihin luokkiin verrattuna vähän merkintöjä. Osasyynä tähän voi olla se, että monet pikavippiyritykset eivät myönnä luottoa alle 20-vuotiaille eivätkä mitkään niistä myönnä luottoa alle 18-vuotiaille. Tutkimuksessa on myös laskettu kustakin ikäryhmästä pikavippien aiheuttamien maksuhäiriö-

riömerkintöjen määrä henkilöä kohden jakamalla ikäryhmän merkintöjen määrä ryhmään kuuluvien maksuhäiriöisten henkilöiden määrällä. Jälleen suurin luku on ryhmässä 20-24 -vuotiaat, 3,52 maksuhäiriötä henkilöä kohden. Yllättäen alle 20-vuotiaiden luku on seuraavaksi suurin, 3,36 merkintää henkilöä kohden. Nuorilla tyypillinen ilmiö on siis se, että yhdelle henkilölle kasaantuu useita maksuhäiriömerkintöjä, kun taas vanhemmilla merkintöjä on vähemmän henkilöä kohden. (Rantala 2012, 6.)

Kuluttajavirasto on toteuttanut muutamana vuonna kyselyn Takuu-Säätiön talous- ja velkaneuvojille selvittääkseen Takuu-Säätiön asiakkaiden velkaantumisen taustoja. Vuoden 2011 tutkimuksessa yli puolet neuvojista arvioi, että addiktiot, kuten peliriippuvuus, alkoholismi ja kulutushysteria sekä taloudenhallinnan osaamattomuus ovat kasvattaneet osuuksiaan heidän asiakkaidensa velkaantumisen taustalla olevina syinä. Kun neuvojilta kysyttiin velkaantumisen taustalla olevien syiden kehittymistä nimenomaan nuorten kohdalla, vastasi lähes 80 prosenttia, että taloudenhallinnan osaamattomuus on lisännyt osuuttaan. Yli puolet arvioi myös, että addiktiot sekä holtiton elämäntyyli tai motivaation puute nuorten velkaantumisen syinä ovat lisääntyneet. (Kilpailu- ja kuluttajavirasto 2011.)

Piskosen tekemässä tutkimuksessa Takuu-Säätiön asiakkaista näkökulma on ollut päinvastainen: Takuu-Säätiöltä tukea hakeneet ja pahasti velkaantuneet asiakkaat ovat itse saaneet kertoa tilanteestaan. Tutkimuksessa mukana olleiden velkaantuneiden joukosta näkyi seuraavanlainen sukupuolijakauma: alle 30- vuotiaista suurin osa oli miehiä, kun taas 45 ikävuoden jälkeen suhde oli toisin päin ja yli 60-vuotiaista jo noin 85 prosenttia oli naisia. Tutkituista suurin osa oli yksinasuvia, 53 prosenttia. Vastanneista 36 prosenttia oli avio- tai avoliitossa ja 11 prosenttia yksinhuoltajia. Lisäksi tutkittujen tulojakauma oli seuraavanlainen: 59 prosentilla nettotulot olivat väliltä 1000-1499 euroa, alle 1000 euron nettotulot oli 11,2 prosentilla ja hyvin harvalla nettotulot ylittivät 2000 euroa, vain 3,9 prosentilla tutkituista. Yleisimmät asiat, jotka mainittiin velkaantumisen syiksi, olivat kodin hankinnat, parisuhteen päättymisen, elämisen kulut, työttömyys sekä tuhlaukset. (Piskonen 2006, 35-39.)

Leppiniemi (2009) on profiloinut maksuhäiriöisen henkilön alla olevan taulukon 2 mukaisesti. Kun Leppiniemen esittämiä maksuhäiriöön joutumista edistäviä tekijöitä verrataan tässä luvussa esitettyihin tutkimuksiin, huomataan että pienet tulot esiintyvät sekä taulukossa että Piskosen tekemässä tutkimuksessa. Samoin se, että velkaantunut on usein yksinasuva. Leppiniemeltä tämä löytyy taulukosta siviilisäädyn kohdalta. Taulukossa viimeisenä tekijänä on, että henkilöllä ei ole puhelinta. Tämä tuntuu hieman vanhanaikaiselta ajatukselta, sillä nykyään lähes jokaisella suomalaisella on matkapuhelin, kun puhelimen saa ostettua hyvinkin edullisesti.

Taulukko 2. Maksuhäiriöisen henkilön profilointi (Leppiniemi 2009, 187.)

Muuttuja	Edistää maksuhäiriöön joutumista
Perheen rakenne	Mies ja vaimo, joilla 7-18 -vuotiaita lapsia
Vakuutus sopimusten lukumäärä	Suhteellisen vähän (0-3 kpl)
Onko velkaa postimyöntiyritykseen?	Kyllä
Asumismuoto	Asuu vuokralla
Perheen tulot / kuukausi	Pienet
Visa-kortin omistus	Ei
Siviilisääty	Leski, eronnut
Kokonaiskuukausimenot	Suuret tuloihin verrattuna
Tyytyväisyys tuloihin tai uranäkymiin	Ei tyytyväinen
Pääasiallinen tulojen lähde	Työttömyyskorvaukset tai pienentynyt palkka
Onko maksettavia elatusmaksuja?	Kyllä
Kalliiden kulutushyödykkeiden omistus	2 kpl tai vähemmän
Pankki- tai postitilien määrä	2 kpl tai vähemmän
Kuinka usein tuloja saadaan?	Joka toinen viikko, epäsäännöllisesti
Onko puhelinta?	Ei

4 Tutkimuksen toteuttaminen HAAGA-HELIA:n opiskelijoiden kulutusluottokäyttäytymisestä

Opinnäytetyön tutkimus on kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus, ja se toteutettiin kyselynä. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa on yleensä ideana, että kerätään jo olemassa olevaa teoretista tietoa ja tunnettuja tosiasioita, jotka toimivat ennako-oletuksina tutkimukselle, ja joihin tutkimustuloksia sitten verrataan. Tämän opinnäytetyötutkimuksen kaltaisia kyselytutkimuksia ei ole edes mielekästä ryhtyä tekemään ilman tällaista taustalla olevaa tutkimustietoa. Luvuissa 2 ja 3 onkin esitetty teoretista tietoa tutkimuksen aiheesta ja myöhemmin tätä tietoa verrataan tutkimuksesta saatuihin tuloksiin. Lisäksi kvantitatiivisessa tutkimuksessa on tärkeää, että tutkija pitää yllä tiettyä etäisyyttä tutkittavaan asiaan ja kohteisiin, jotta tutkijan vaikutus vastauksiin olisi mahdollisimman pieni. (Anttila 2005, 234.)

Kysely HAAGA-HELIA:n opiskelijoille toteutettiin paperisella lomakkeella (liite 1). Kysely muodostui neljästä osasta. Ensimmäisessä osassa selvitettiin vastaajien taustatietoja, toisessa osassa kysyttiin mahdollisista kulutusluotoista, kolmannessa osassa kysyttiin, oliko kulutusluotoista aiheutunut maksuhäiriöitä ja kyselyn neljännessä osassa tiedusteltiin aikomuksista ottaa kulutusluottoja tulevaisuudessa. Kyselylomake testattiin viidellä henkilöllä ennen varsinaista tutkimusta ja heidän kommenttiansa mukaan lomaketta korjattiin ja kysymyksiä muokattiin hieman.

Sähköisen kyselyn sijaan tutkimus päätettiin toteuttaa paperisella lomakkeella siksi, että vastauksia saataisiin enemmän; sähköisesti toteutetussa kyselyssä vastausprosentti jää usein melko pieneksi. Tutkimus toteutettiin siten, että käytiin yhdeksän oppitunnin alussa jakamassa kyselylomake oppilaille ja kerättiin lomakkeet pois, kun vastaukset olivat valmiit. Tutkimukseen osallistuneet henkilöt muodostavat siis näytteen perusjoukosta, sillä heitä ei oltu valittu täysin satunnaisesti. Lomake jaettiin yhteensä 196 oppilaille ja yhtä moni siihen vastasi, joten tavoite 200 vastauksesta täyttyi melkein. Kyselytulokset syötettiin Microsoft Office Excel -ohjelmaan, johon ladatun lisäosan Tilastotavun avulla tuloksia analysoitiin ja niistä saatiin tehtyä yhteenvetoja ja ristiintaulukointeja sekä laskettua tunnuslukuja.

5 Tutkimustulokset

HAAGA-HELIA:n opiskelijoiden kulutusluottojen käytöstä tehdyn tutkimuksen tulokset esitetään tässä luvussa pitkälti siinä järjestyksessä kuin kysymykset ovat kyselylomakkeella. Luvussa 5.4 on esitetty tuloksia taustatekijöiden mahdollisista vaikutuksista kulutusluottojen käyttöön. Nämä tulokset on saatu ristiintaulukoinnin avulla.

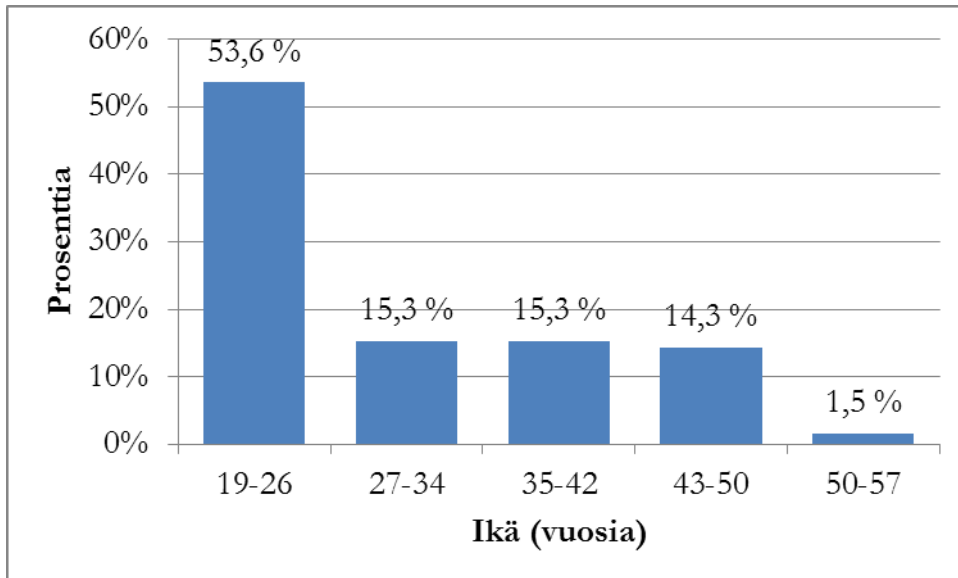
5.1 Taustatekijät

Kyselyyn vastanneilta kysyttiin aluksi taustatietoja. Tässä luvussa käydään niitä läpi ja myöhemmin tietoja käytetään, kun selvitetään, onko taustatekijöillä vaikutusta kulutusluottojen käyttöön. Ensimmäiseksi kysyttiin sukupuolta, josta selviää, että vastaajista 61,7 prosenttia oli naisia ja 38,3 prosenttia oli miehiä (taulukko 3).

Taulukko 3. Vastaajien sukupuolijakauma

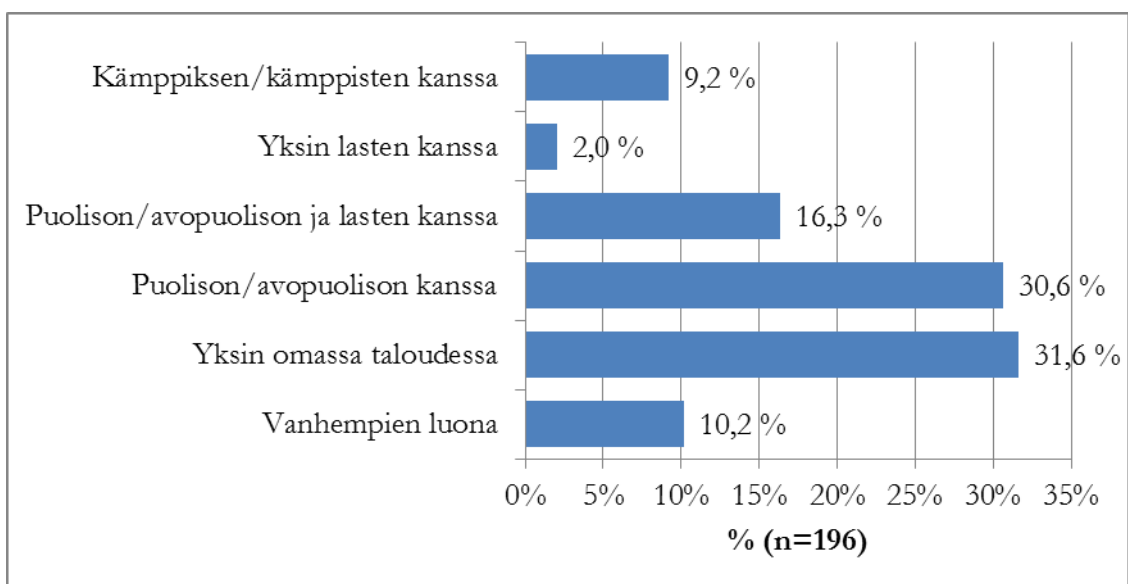
Sukupuoli	Lukumäärä	%
Miehiä	75	38,3 %
Naisia	121	61,7 %
Yhteensä	196	100,0 %

Vastaajien ikä vaihteli 19 vuodesta 55 vuoteen. Ikäjakauma oli suhteellisen suuri, joten vastaukset ryhmiteltiin viiteen ikäluokkaan tulosten käsittelyn helpottamiseksi. Yli puolet vastaajista oli 19-26 -vuotiaita. Ikäluokissa 27-34 -vuotiaat ja 35-42 -vuotiaat oli yhtä paljon vastaajia, seuraavassa ikäluokassa hieman vähemmän ja vanhimmassa ikäluokassa eli 50-57 -vuotiaissa oli vastaajia kaikkein vähiten, vain kolme kuului tähän ikäluokkaan. (Kuvio 6.)

Kuvio 6. Vastaajien ikäjakauma

Seuraavaksi kysyttiin asumismuotoa. Tutkimuksessa ei kuitenkaan oltu kiinnostuneita siitä, asuuko vastaaja vuokralla tai omistusasunnossa, vaan siitä kenen kanssa talous jaetaan. Vastausvaihtoehdot olivat ”asun vanhempien luona”, ”asun yksin”, ”asun puolison/avopuolison kanssa”, ”asun puolison/avopuolison ja lasten kanssa”, ”asun yksin lasten kanssa”, ”asun kämppiksen/kämppisten kanssa” ja ”muuten, miten?”. Kukaan vastaajista ei valinnut viimeistä vaihtoehtoa, joten se on jätetty kuvioista 7 kokonaan pois. Suurin ryhmä oli yksin omassa taloudessa asuvat ja lähes yhtä paljon oli puolison tai avopuolison kanssa asuvia. (Kuvio 7.)

Kuvio 7. Vastaajien asumismuoto

Taustatiedoissa kysyttiin myös työtilannetta ja tuloja. Suurin osa vastaajista, 73 prosenttia, kävi tutkimushetkellä töissä opiskelujen ohella. Heistä hieman yli puolet oli kokoaikaisessa työssä. (Taulukko 4.) Taulukossa 5 näkyy iän ja työtilanteen suhde. Nuorimmasta ikäryhmästä vain 13,3 prosenttia oli kokoaikatyössä, mutta kun edetään ikäryhmissä ylöspäin, teki yhä useampi vastaajista kokoaikatyötä. Ikäryhmässä ”43-50 -vuotiaat” kokoaikaista työtä tekevien osuus oli jo yli 80 prosenttia. Vastaavasti, eniten osa-aikatyötä tekeviä oli nuorimmassa ikäryhmässä, joista lähes 60 prosenttia oli tällaisessa työsuhteessa. Vanhimpaan ikäryhmään ”50-57 -vuotiaat” kuului vastaajista vain kolme, minkä vuoksi opinnäytetyössä ei koeta mielekkääksi analysoida tämän ryhmän tuloksia kovin tarkasti.

Taulukko 4. Käytkö tällä hetkellä töissä?

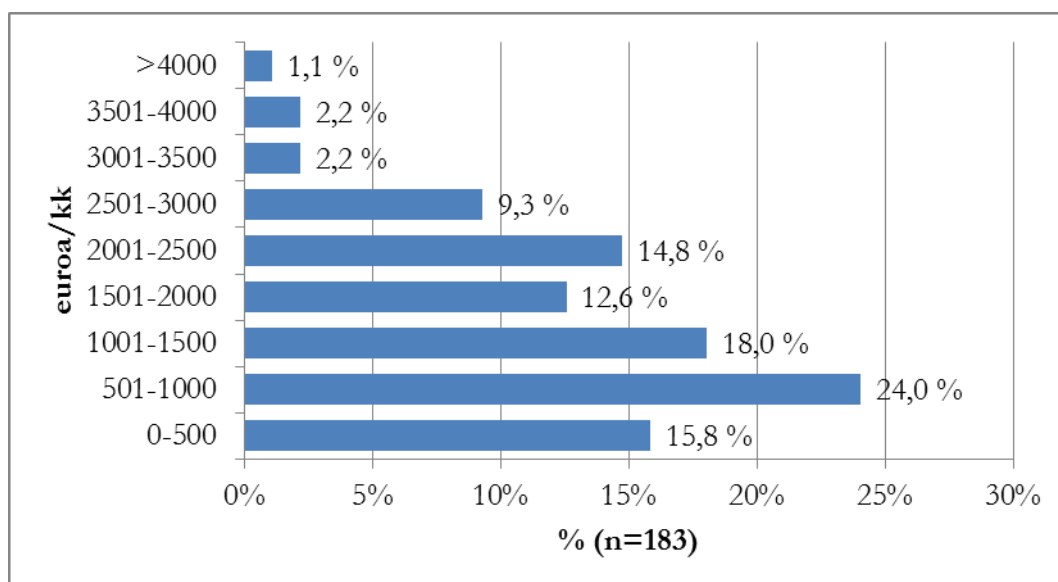
	Lukumäärä	%
Kyllä, kokoaikaisena	74	37,8 %
Kyllä, osa-aikaisena	69	35,2 %
En käy	53	27,0 %
Yhteensä	196	100,0 %

Taulukko 5. Iän ja työtilanteen suhde

Ikä						
	19-26	27-34	35-42	43-50	50-57	Yhteensä
Kokoajatöissä	13,3 %	53,3 %	66,7 %	82,1 %	33,3 %	37,8 %
Osa-aikatöissä	59,0 %	16,7 %	6,7 %	0,0 %	0,0 %	35,2 %
Ei käy töissä	27,6 %	30,0 %	26,7 %	17,9 %	66,7 %	27,0 %
Yhteensä	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
n	105	30	30	28	3	196

Kyselyyn osallistuneista 13 jätti vastaamatta tuloja koskevaan kysymykseen. Vaikka kysymys tuloista oli avoin kysymys eli siinä ei ollut valmiita vaihtoehtoja, jaettiin kysymyksen vastaukset jälleen luokkiin, jotta vastauksia on helpompi käsitellä ja ne voidaan esittää selkeämmin. Noin neljäsosa tähän kysymykseen vastanneista kuului luokkaan ”501-1000 euroa kuukaudessa ansaitsevat”. Seuraavaksi suurin tuloluokka oli ”1001-1500

euroa kuukaudessa ansaitsevat” ja tämän jälkeen tuloluokka ”0-500 euroa kuukaudessa ansaitsevat”. Yli puolet vastanneista kuului näihin kolmeen alimpaan tuloluokkaan, mikä on luonnollista, kun kyse on opiskelijoista. (Kuvio 8.) Tähän voi vaikuttaa myös se, että niiden osuus, jotka olivat osa-aikatyössä tai eivät käyneet töissä ollenkaan, oli melko suuri, kuten taulukoista 4 ja 5 nähdään.

Kuvio 8. Vastajien tulojakauma

Viimeisenä kysymyksenä taustatiedoissa oli kysymys 6, joka koski lainoja. Vastauksista saattoi valita useamman vaihtoehdon, joita olivat ”asuntolaina”, ”opintolaina”, ”kulutusluotto”, ”jotain muuta luottoa, mitä?” ja ”ei ole lainoja”. Lisäksi vastaajia pyydettiin kertomaan, minkä verran heillä on kutakin lainaa euromääräisesti. Kyselyyn vastanneista 129 henkilöllä oli lainoja eli tämä on 65,8 prosenttia kaikista vastaajista. Yleisin laina oli kulutusluotto ja seuraavaksi yleisin oli asuntolaina. (Taulukko 6.) Niitä henkilöitä, joilla oli jotain muuta lainaa, pyydettiin kertomaan minkälaista lainaa tämä muu laina tarkoittaa. Tähän kohtaan mainittiin muun muassa mökkilaina, remonttilaina sekä maksuaika nettivaatekaupasta. Maksuaika kuuluu määritelmien mukaan myös kulutusluottoihin, mutta tässä tutkimuksessa se on jätetty tarkastelun ulkopuolelle. Jotkut niistä vastaajista, jotka eivät tässä kysymyksessä ilmoittaneet, että heillä olisi kulutusluottoa, olivat kuitenkin vastanneet myöhemmin kysymykseen 7, että heillä on tällä hetkellä kulutusluottoa. Näissä vastauspapereissa lisättiin rasti kohtaan ”kulutusluotto” kysymyksessä 6.

Taulukko 6. Onko sinulla jotain lainoja tällä hetkellä?

	Asuntolaina	Opintolaina	Kulutusluotto	Muu laina	Ei ole lainoja
Lukumäärä	61	46	92	6	67
%	31,1 %	23,5 %	46,9 %	3,1 %	34,2 %

Asuntolainat ovat summaltaan yleensä suurempia kuin opintolainat ja kulutusluotot, ja niin oli myös tässä tapauksessa. Tosin vastauksissa asuntolainojen määrät vaihtelivat hyvin paljon vastausten välillä: pienin oli 9 000 euroa ja suurin oli 215 000 euroa. Kaikkien lainojen kohdalla keskiarvo ja mediaani poikkesivat melko paljon toisistaan siten, että keskiarvo oli suurempi kuin mediaani. Tämä tarkoittaa sitä, että lainojen summat painottuvat vaihteluvälillä suurempaan päähän. (Taulukko 7.)

Taulukko 7. Lainojen tunnuslukuja

	Asuntolaina	Opintolaina	Kulutusluotto	Muu laina
Keskiarvo	84 169 €	3 874 €	3 655 €	13 660 €
Pienin	9 000 €	900 €	200 €	300 €
Mediaani	80 000 €	2 850 €	2 000 €	8 000 €
Suurin	215 000 €	11 000 €	20 000 €	46 000 €
n	61	46	92	6

5.2 Kulutusluottojen käyttö

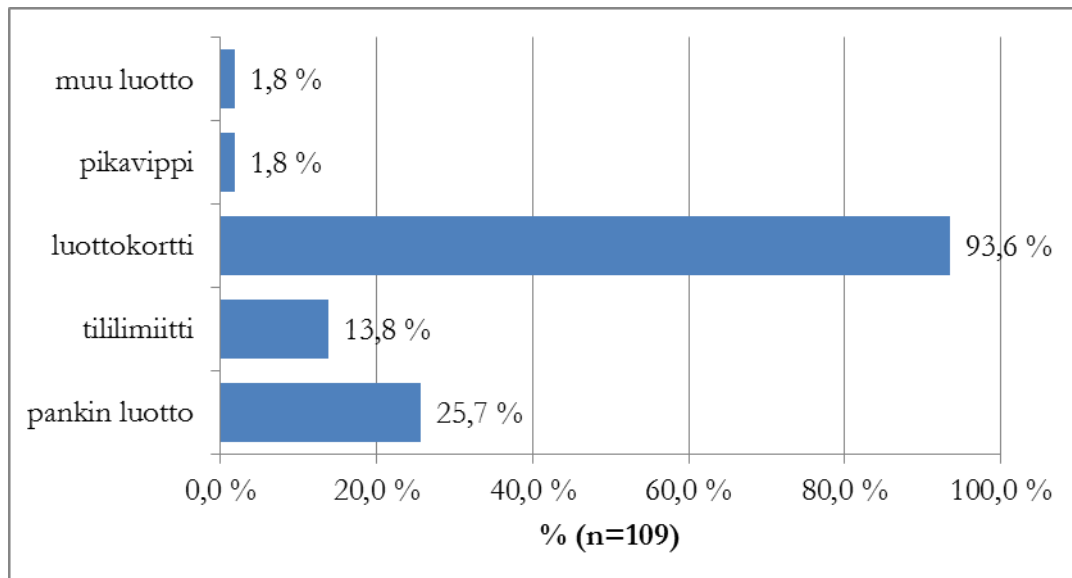
Kyselyn toisessa osassa selvitettiin kulutusluottojen yleisyyttä ja niiden käyttöä. Kysymyksessä 7 kysyttiin, onko vastaajalla ollut tai onko hänellä tällä hetkellä kulutusluottoa. Taulukossa 8 esitetään tämän kysymyksen tulokset ja sukupuolien väliset erot kulutusluottojen yleisyydessä. Vastaajista 46,4 prosentilla oli kulutusluottoa tutkimushetkellä ja 9,2 prosentilla oli ollut luottoa aiemmin, mutta ei ollut enää. Lopuilla vastaajista ei ollut koskaan ollut eikä ollut tutkimushetkellä kulutusluottoa, ja he saivat hypätä kulutusluottoja koskevat kysymykset yli ja siirtyä seuraavaan osioon kyselyssä. Jotkut niistä vastaajista, jotka olivat vastanneet tähän kysymykseen että ” ei ole ollut kulutusluottoa eikä

ole tällä hetkellä”, olivat kuitenkin vastanneet seuraavaan kysymykseen siitä, minkä tyyppistä kulutusluottoa on, sekä muihin kulutusluottoja koskeviin kysymyksiin. Tuloksia tarkasteltaessa tällaiset tapaukset tulkittiin siten, että vastaajilla oli todellisuudessa kulutusluottoa ja kysymyksen 7 vastaus muutettiin kohtaan ”on kulutusluottoa tällä hetkellä”. Naisista yli puolella oli kulutusluottoja, kun taas miehistä niitä oli vain kolmasosalla. Täytyy huomata, että taulukon 8 ja taulukon 6 välillä on 0,5 prosenttiyksikön ero siinä, kuinka suurella osalla vastaajista oli tutkimushetkellä kulutusluottoa. Ero johtuu siitä, että jotkut vastauksista olivat epäloogisia luultavasti väärinymmärryksistä johtuen.

Taulukko 8. Onko sinulla ollut tai onko tällä hetkellä jotakin kulutusluottoa?

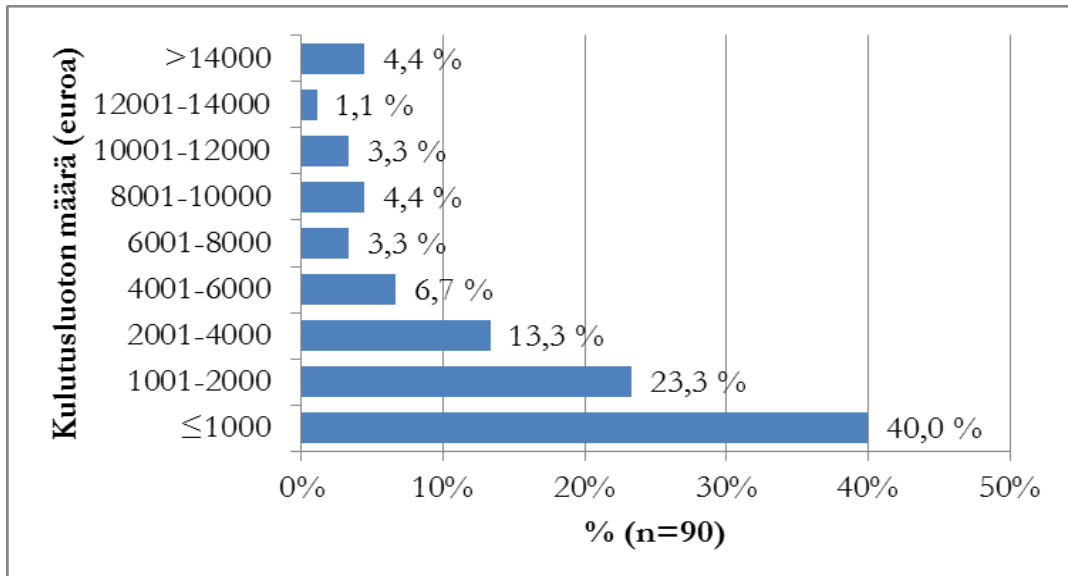
	Mies	Nainen	Yhteensä
On tällä hetkellä	33,3 %	54,5 %	46,4 %
On ollut, mutta ei ole tällä hetkellä	14,7 %	5,8 %	9,2 %
Ei ole ollut eikä ole tällä hetkellä	52,0 %	39,7 %	44,4 %
Yhteensä	100,0 %	100,0 %	100,0 %
n	75	121	196

Kuviossa 9 esitetään eri kulutusluottotyyppien yleisyys. Kysymys oli monivalintakysymys eli vastaajien piti valita kaikki ne luottotyypit, joita heillä oli tai oli ollut. Prosenttiluvut on laskettu niiden vastauksista, jotka olivat vastanneet kysymykseen 7, että heillä joko on tai on ollut kulutusluottoja. Yli 90 prosentilla näistä vastaajista oli luottokortti tai useampia. Seuraavaksi yleisin kulutusluotto oli pankin myöntämä kertaluotto, jota oli noin neljäsosalla vastaajista. Vain kaksi vastaajaa kertoi heillä olevan ”muuta luottoa” ja heitä pyydettiin lisäämään, minkälaisesta luotosta on kyse. Toinen kertoi, että hänellä on osamaksusopimus erääseen kauppaan tehdyn kalliimman hankinnan maksua varten ja toinen kertoi, että kyse on tuoteluotosta. Tämä ymmärrettiin myös jonkinlaisiksi osamaksusopimukseksi.

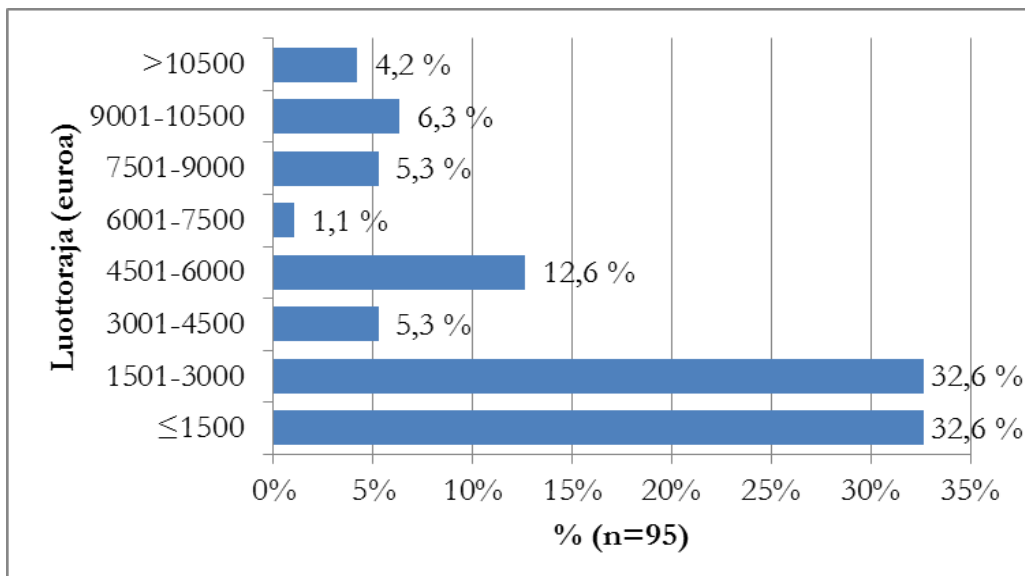
Kuvio 9. Minkä tyyppisiä kulutusluottoja sinulla on ollut tai on tällä hetkellä?

Edellisessä luvussa käsiteltiin kysymyksen 6 vastauksia siitä, minkälaisia lainoja vastaajilla oli. Samassa kysymyksessä tiedusteltiin myös lainojen määriä ja vastauksista saatiin koottua kuvioon 10 vastaajien kulutusluottojen määriä. Vastauksia kysymykseen oli 92, mutta kuviossa niistä esitetään vai 90, sillä kaksi henkilöä oli vastannut, että heillä on kulutusluottoa, mutta he eivät olleet kertoneet luoton määrää. Siksi näitä vastauksia ei otettu mukaan kuvioon 10. Vastaukset on luokiteltu kulutusluoton määrän mukaan. Pääasiassa kukin luokka on noin 2000 euron suuruinen, mutta koska pienimpään luokkaan ”enintään 2000 euroa” kuului yli 60 prosenttia vastauksista, päätettiin se jakaa kahdeksi luokaksi eli ”enintään 1000 euroa” ja ”1001-2000 euroa”. Tällöin vastauksia päästään analysoimaan tarkemmin. Edelleenkin pienin luokka keräsi eniten vastauksia, 40 prosenttia kaikista. Seuraavaksi yleisin on luokka ”1001-2000 euroa”, johon kuului vajaa neljäsosa vastauksista. Seuraavaan luokkaan ”2001-4000 euroa” tuli tämän jälkeen eniten vastauksia. Nähdään siis, että vastauksien osuus luokassa on sitä pienempi, mitä suurempi kulutusluottoluokka on kyseessä. 6000 euroa ylittävissä luokissa prosenttiosuudet eivät enää pienene suurempaan luokkaan siirryttäessä, vaan osuudet ovat luokkien kesken melko samansuuruisia.

Kuvio 10. Kulutusluoton määrä

Niitä vastaajia, joilla oli jokin jatkuva luotto, kuten luottokortti tai tililimiitti, pyydettiin kertomaan sen luottoraja. Jos vastaajalla oli useampia tällaisia luottoja, pyydettiin kertomaan niiden yhteenlaskettu luottoraja. Jälleen vastaukset ryhmiteltiin tulorajaluokkiin 1500 euron välein. Selkeästi eniten vastauksia on pienimmissä luokissa eli ≤ 1500 euroa ja 1501-3000 euroa. Kumpikin luokka keräsi 32,6 prosenttia kaikista tämän kysymyksen vastauksista. (Kuvio 11.)

Kuvio 11. Mikä on jatkuvan luoton luottoraja tai jos niitä on useita, mikä on niiden yhteenlaskettu luottoraja?

Kysymyksessä 11 niitä vastaajia, joilla oli jotakin kertaluottoa, esimerkiksi pankin myöntämä luotto tai pikavippi, pyydettiin kertomaan luoton jäljellä oleva määrä. Jos vastaajalla oli useampia kertaluottoja, pyydettiin ilmoittamaan luottojen yhteenlaskettu jäljellä oleva määrä. Kertaluoton suuruuden ilmoitti 19 vastaajaa ja yhtä vastausta lukuunottamatta kaikki summat olivat enintään 15 000 euroa. Ainoa tämän yli menevä vastaus oli 78 000 euroa, mikä aiheuttaakin tämän kysymyksen vastauksista lasketun keskiarvon ja mediaanin välistä suurta heittoa siten, että keskiarvo on paljon suurempi kuin mediaani. (Taulukko 9.) Tosin, tämä 78 000 euroa oli ilmoitettu sellaisessa vastauslomakkeessa, jossa summa ilmoitettiin myös asuntolainojen kohdalla kysymyksessä 6, kun kysyttiin kaikkien lainojen määriä. Samaan kysymykseen vastaaja oli ilmoittanut kulutusluottojen määräksi paljon pienemmän summan. On siis mahdollista, että vastaaja on epähuomiossa ilmoittanut tämän summan kulutusluottona myöhemmin kysymyksessä 11, vaikka kyse oli ehkä asuntolainasta. Tämä tietysti vääristäisi tuloksia.

Taulukko 9. Paljonko sinulla on kertaluottoa jäljellä?

	Kertaluottoa jäljellä
Keskiarvo	10 589 €
Pienin	300 €
Mediaani	6 000 €
Suurin	78 000 €
n	19

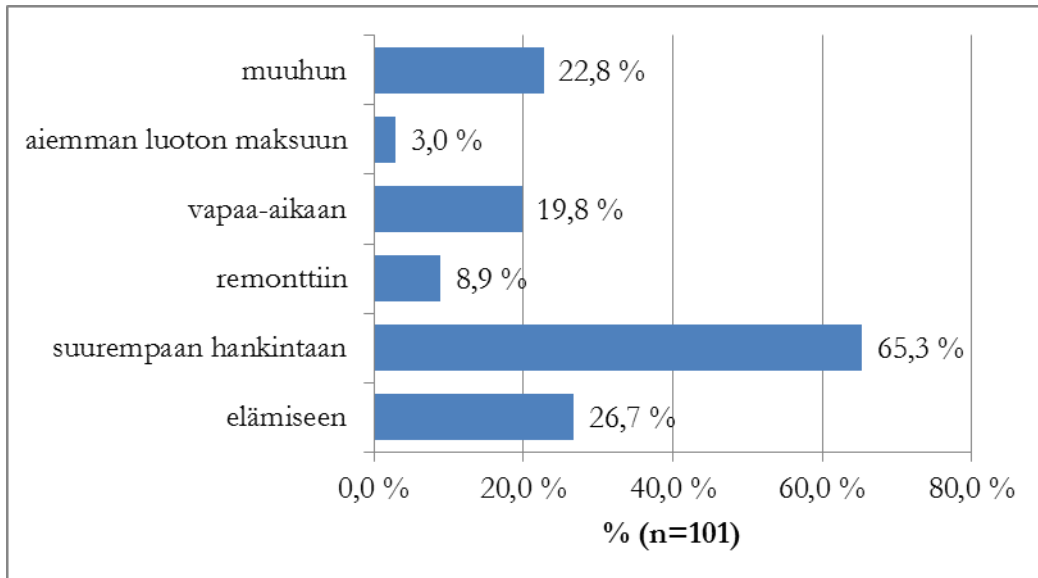
Kysymyksessä kulutusluottotyypeistä vastaajia pyydettiin kertomaan myös se, kuinka monta kappaletta heillä on tai on ollut kutakin luottoa. Vastaukset esitetään taulukossa 10 ja prosenttiosuudet on laskettu niiden henkilöiden vastauksista, joilla ylipäätään oli tai oli ollut luottoa. Tulee huomioida, että tuloksissa ovat mukana sekä vastaajien tämän hetkiset että heillä aiemmin olleet luotot. Kaikilla vastaajilla ei siis välttämättä ole ollut montaa luottoa samaan aikaan tai heillä ei ehkä ole tällä hetkellä yhtäkään luottoa, vaikka aiemmin olisi ollut. Kysymys muotoiltiin seuraavasti: Kuinka monta kulutusluottoa sinulla on ollut tämän hetkiset mukaan luettuina? Lähes puolella oli tai oli ollut vain yksi luotto ja vähiten vastauksia on kohdassa ”kolme luottoa” ja ”neljä

luottoa tai enemmän”, mikä tarkoittaa sitä, että pääsääntöisesti kulutusluottoja ei ole kasaantunut kovin paljon yhdelle henkilölle.

Taulukko 10. Vastaajien kulutusluottojen kappalemäärät

	Lukumäärä (henkilöä)	%
Yksi luotto	54	49,5 %
Kaksi luottoa	32	29,4 %
Kolme luottoa	11	10,1 %
Neljä luottoa tai enemmän	12	11,0 %
Yhteensä	109	100,0 %

Niiltä vastaajilta, joilla oli tai oli ollut kulutusluottoja kysyttiin sitä, mihin tarkoitukseen luottoa oli käytetty. Kysymys oli monivalintakysymys ja siihen vastasi 101 henkilöä. Eniten vastauksia oli kohdassa ”suurempaan hankintaan”, josta oli annettu kyselylomakkeessa esimerkkeinä auto, huonekalu ja kodinkone. Seuraavaksi eniten vastauksia oli saanut kohta ”elämiseen”, josta esimerkkeinä olivat ruoka, vuokra ja laskujen maksu. Kohta ”muuhun” oli kolmanneksi yleisin vastaus ja tähän vastaajat saivat itse kirjoittaa, mitä näillä muilla asioilla tarkoittivat. Suurin osa heistä mainitsi tässä kohdassa matkailun kulutusluottojen käyttökohteena esimerkiksi siten, että he ostavat tai varaavat lentolippuja tai hotelleja internetistä luottokorteillaan. Myös muihin internetistä tehtyihin ostoksiin vastaajat kertoivat käyttävänsä luottokorttia, sillä joistakin ulkomaisista nettikaupoista ei pysty ostamaan muuten kuin luottokortilla. Yksi kertoi käyttävänsä luottokorttia maksutapana eli ilmeisesti maksutapaedun vuoksi ja toinen mainitsi maksavansa aina luottokortilla polttoainekulut, jotka sitten laskuttaa työnantajalta. Muutama mainitsi luottokortin olevan hätävara, jota ei käytetä kuin poikkeustilanteessa. Vastaajista vain kolme oli käyttänyt kulutusluottoa aiemman luoton poismaksuun. (Kuvio 12.)

Kuvio 12. Mihin tarkoitukseen olet ottanut kulutusluottoja?

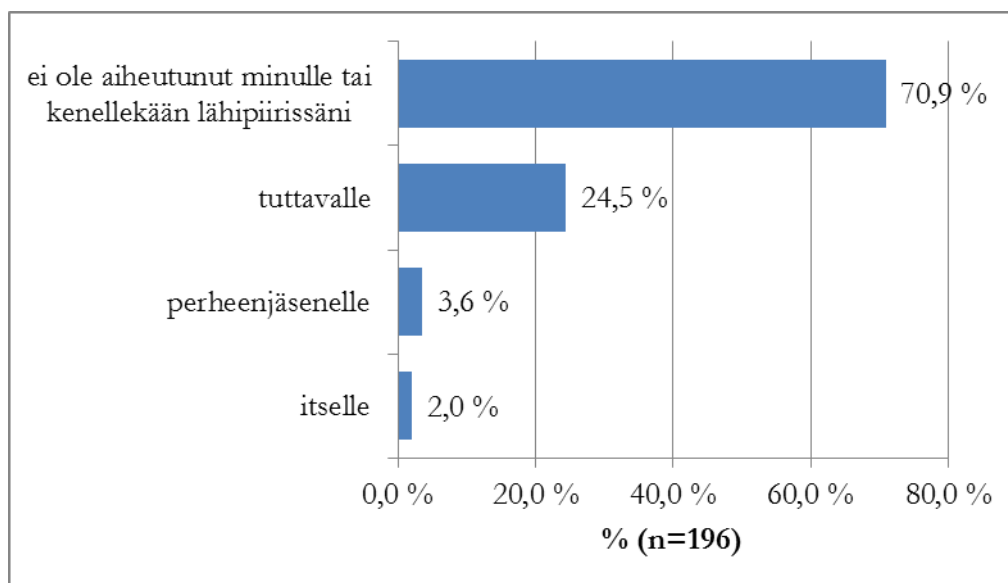
Kyselyn lopussa vastaajilta kysyttiin suunnitelmista ottaa kulutusluottoa seuraavan vuoden sisällä. Kysymyksen tulokset esitetään jo tässä kohdassa, sillä ne liittyvät kulutusluottojen käyttöön. Lähes kolme neljäsosaa tutkimukseen osallistuneista vastasi, että heillä ei ole aikomusta ottaa uutta kulutusluottoa lähiaikoina. 4,6 prosenttia vastasi, että he aikovat ottaa kulutusluottoa ja noin viidesosa vastasi, että he aikovat ehkä ottaa kulutusluottoa seuraavan vuoden aikana. (Taulukko 11.)

Taulukko 11. Onko sinulla aikomuksena ottaa kulutusluottoa seuraavan vuoden aikana?

	Lukumäärä	%
Kyllä on	9	4,6 %
Ehkä	41	21,0 %
Ei ole	145	74,4 %
Yhteensä	195	100,0 %

5.3 Maksuvaikeudet

Kyselyn kolmannessa osiossa selvitettiin kulutusluottojen aiheuttamia maksuhäiriöitä. Aluksi kysyttiin, ovatko kulutusluotot ylipäättään aiheuttaneet maksuvaikeuksia vastaajille itselleen tai jollekin lähipiirissä. Vastauksista saattoi valita useamman vaihtoehdon. Vain 2 prosenttia kertoi kulutusluottojen aiheuttaneen maksuvaikeuksia itselle, vastaajista 3,6 prosenttia kertoi perheenjäsenelle aiheutuneen maksuvaikeuksia ja noin neljännes kertoi kulutusluottojen aiheuttaneen maksuvaikeuksia jollekin tuttavalle. (Kuvio 13.)

Kuvio 13. Onko sinulle tai jollekin lähipiirissäsi aiheutunut maksuvaikeuksia kulutusluotoista?

Taulukossa 12 esitetään kulutusluottojen takaisinmaksuvaikeuksien seurauksia eriteltyinä siten, että on pitänyt kertoa, kenelle maksuvaikeuksia on aiheutunut. Vaihtoehdot olivat: ”perintä”, ”maksuhäiriömerkintä/luottotietojen menetys”, ”ulosotto” ja ”ei ole aiheutunut mitään näistä”. Kysymys oli monivalintakysymys, sillä joillekin kulutusluotoista on voinut aiheutua useita näistä vaihtoehdoista. Oli kyse sitten itselle tai jollekin lähipiirissä ilmenneestä maksuvaikeudesta, yleisin seuraus siitä oli maksuhäiriömerkintä tai luottotietojen menetys. Vaihtoehdon ”ei ole aiheutunut mitään näistä” saattoivat jotkut vastaajista valita siksi, etteivät he tieneet mitä seurauksia maksuvaikeudet olivat aiheuttaneet esimerkiksi tuttavalle.

Taulukko 12. Onko kulutusluotoista aiheutunut jotain seuraavista?

	Perintä	Maksuhäiriömerkintä/ luottotietojen menetys	Ulosotto	Ei mitään näistä	n
Itselle	1	3	2	1	4
Perheenjäsenelle	3	5	4	1	7
Tuttavalle	16	24	14	19	48

Kysymyksessä 15 tiedusteltiin sitä, onko luotonantajaan oltu yhteydessä ja neuvoteltu maksujärjestelystä, jos velallisella on ollut vaikeuksia maksaa luottoa takaisin. Yli 80 prosenttia vastasi, että heillä ei ole kokemusta tällaisesta tilanteesta omalla kohdalla eikä kenelläkään lähipiirissä. Tämän vaihtoehdon ovat saattaneet valita myös sellaiset henkilöt, joilla on kyllä kokemusta tällaisesta tilanteesta esimerkiksi tuttavan kautta, mutta jotka eivät tiedä, onko tuttava yrittänyt neuvotella maksujärjestelystä. Lopuista vastaajista kaksi kolmasosaa kertoi, että maksujärjestelystä on neuvoteltu luotonantajan kanssa ja kolmasosa kertoi, että maksujärjestelystä ei ole neuvoteltu luotonantajan kanssa maksuvaikeuksien ilmetessä. (Taulukko 13.)

Taulukko 13. Jos itsellä tai jollakin lähipiirissä on ollut vaikeuksia maksaa kulutusluottoa takaisin, onko neuvoteltu maksujärjestelystä luotonantajan kanssa?

	Lukumäärä	%
Kyllä on	22	11,3 %
Ei ole	11	5,6 %
Ei ole kokemusta	162	83,1 %
Yhteensä	195	100,0 %

Viimeinen kysymys maksuhäiriöihin liittyen oli avoin kysymys, johon vastaajat saivat itse kertoa kokemuksistaan kulutusluoton takaisinmaksun järjestelystä eri luotonantajien kanssa. Suurin osa jätti vastaamatta kysymykseen tai vastasi, että ei ole kokemusta tällaisesta tilanteesta. Muutama henkilö, kenellä maksuvaikeuksista oli kokemusta joko itsellään tai lähipiirissä, kertoi kokemuksiaan. Kaksi heistä oli sitä mieltä, että luotonantajien kanssa pystyy yleensä neuvottelemaan luoton maksusta ja esimerkiksi eräpäivää voidaan siirtää. Osa vastaajista sanoi, että toisten luotonantajien kanssa on hel-

pompi neuvotella kuin toisten, mutta he eivät kertoneet minkä tyyppisistä luotonantajista on kyse. Yhdellä vastaajalla oli kokemuksia, että luotonantajat ovat yleensä melko joustamattomia maksuhäiriöiden esiintyessä, kun taas perintätoimistojen ja kunnan ulosottoviraston kanssa maksujärjestelyistä sopiminen on helpompaa. Kukaan vastaajista ei maininnut eroja eri luotonantajien, esimerkiksi pankkien ja pikavippiyritysten välillä.

5.4 Taustatekijöiden vaikutus kulutusluottojen käyttöön

Tässä luvussa käydään läpi vastaajien taustatekijöiden mahdollista vaikutusta kulutusluottojen määrään ja käyttöön. Taustatekijöistä tarkasteluun otetaan muun muassa sukupuoli, ikä ja tulot. Tarkoituksena oli myös selvittää taustatekijöiden vaikutusta maksuhäiriöihin, mutta vastaajista vain neljällä oli omakohtaista kokemusta kulutusluottojen aiheuttamista maksuhäiriöistä, joten tällaista tarkastelua ei koettu mielekkääksi. Näistä neljästä vastaajasta, joille oli aiheutunut maksuvaikeuksia kulutusluotoista, kaksi oli miehiä ja kaksi oli naisia. Kaikkiin ikäryhmiin, vanhinta ikäryhmää lukuun ottamatta, kuului yksi henkilö kenelle kulutusluotot olivat aiheuttaneet maksuvaikeuksia.

Ristiintaulukoinnin avulla selvitettiin vastaajien sukupuolen vaikutusta kulutusluoton määrään. Kulutusluottojen määrät on jaettu luokkiin samalla tavoin kuin luvussa 5.2 olevassa kuviossa 10, eli muut luokat ovat keskenään samansuuruisia paitsi kaksi pienintä luokkaa, jotka ovat puolet pienempiä kuin muut luokat. Naisilla vastaukset luokkien kesken hajaantuivat enemmän, mikä saattaa johtua siitä, että naisia oli tähän kysymykseen vastanneista enemmän, yli kaksi kolmasosaa. Muuten kulutusluottojen määrissä ei ollut huomattavia eroja miesten ja naisten välillä. Ainoa poikkeus oli suurin luokka eli >14 000 euroa: tämän verran luottoa oli miehistä 8 prosentilla, mutta naisista vain 3,1 prosentilla. (Taulukko 14.)

Taulukko 14. Sukupuolen ja kulutusluoton määrän suhde

		Mies	Nainen	Yhteensä	
Kulutusluoton määrä (euroa)	≤1000	40,0 %	40,0 %	40,0 %	
	1001-2000	24,0 %	23,1 %	23,3 %	
	2001-4000	16,0 %	12,3 %	13,3 %	
	4001-6000	8,0 %	6,2 %	6,7 %	
	6001-8000	0,0 %	4,6 %	3,3 %	
	8001-10000	4,0 %	4,6 %	4,4 %	
	10001-12000	0,0 %	4,6 %	3,3 %	
	12001-14000	0,0 %	1,5 %	1,1 %	
	>14000	8,0 %	3,1 %	4,4 %	
	Yhteensä	100,0 %	100,0 %	100,0 %	
	n		25	65	90

Kun tarkasteltiin iän ja kulutusluottojen yleisyyden suhdetta, huomattiin, että yleisimmin luottoa oli ikäryhmässä 27-34 -vuotiaat. Heistä lähes kolmella neljäsosalla oli tutkimushetkellä kulutusluottoa. Toiseksi yleisimmin kulutusluottoa oli 43-50 -vuotiailla, joista 64 prosentilla oli luottoa, ja tämän jälkeen 35-42 -vuotiailla, joista luottoa oli 60 prosentilla. Nuorimmassa ikäryhmässä kulutusluottoa oli vain noin 30 prosentilla vastaajista. Vanhin ikäryhmä on jätetty vertailusta pois sen pienen koon vuoksi.

Taulukossa 15 esitetään iän ja kulutusluottojen määrän suhde. Siitä nähdään, että yleisesti kulutusluottojen määrät painottuvat sitä enemmän pienempiin luokkiin, mitä nuoremasta ikäryhmästä on kyse. Poikkeuksena on vanhin ikäryhmä, mutta siihen kuului tähän kysymykseen vastanneista vain kolme, joten sen prosenttiosuuksia tulee tarkastella kriittisesti. Yli puolella nuorimmasta ikäryhmästä eli 19-26 -vuotiaista kulutusluottojen määrä oli enintään 1000 euroa. Mitä suuremmasta kulutusluottoluokasta on kyse, sen pienempi oli vastaajien osuus tässä ikäryhmässä. Myös muissa ikäryhmissä eniten vastauksia olivat keränneet pienimmät luokat, mutta vastaukset olivat kuitenkin hajananeet enemmän luokkien kesken. Ainoastaan ikäryhmissä ”27-34 -vuotta” sekä ”43-50 -vuotta” oli sellaisia henkilöitä, joilla oli kulutusluottoa yli 14 000 euroa.

Taulukko 15. Iän ja kulutusluoton määrän suhde

	Ikä (vuotta)						
		19-26	27-34	35-42	43-50	50-57	Kaikki
Kulutus-	≤1000	57,1 %	39,1 %	22,2 %	27,8 %	66,7 %	40,0 %
luoton	1001-2000	17,9 %	30,4 %	33,3 %	16,7 %	0,0 %	23,3 %
määrä	2001-4000	10,7 %	8,7 %	11,1 %	22,2 %	33,3 %	13,3 %
(euroa)	4001-6000	7,1 %	0,0 %	11,1 %	11,1 %	0,0 %	6,7 %
	6001-8000	3,6 %	8,7 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	3,3 %
	8001-10000	0,0 %	4,3 %	11,1 %	5,6 %	0,0 %	4,4 %
	10001-12000	3,6 %	0,0 %	5,6 %	5,6 %	0,0 %	3,3 %
	12001-14000	0,0 %	0,0 %	5,6 %	0,0 %	0,0 %	1,1 %
	>14000	0,0 %	8,7 %	0,0 %	11,1 %	0,0 %	4,4 %
	Kaikki	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
	n	28	23	18	18	3	90

Kun vastaajien kuukausituloista ja kulutusluottojen määrästä tehtiin ristiintaulukointi, saatiin vastaajien määräksi 86, vaikka vertailtaessa sukupuolta ja ikää kulutusluottojen määrään, saatiin vastausten määräksi 90. Ero johtuu siitä, että kaikki eivät olleet kertoneet tulojaan. Siksi heidän vastauksensa jätettiin pois tulojen ja kulutusluoton suhteen tarkastelusta. Kahdessa alimmassa tuloluokassa vähintään puolella vastaajista oli kulutusluottoa enintään 1000 euroa. Melkein kaikissa tuloluokissa eniten vastauksia oli kulutusluottoluokissa ”≤1000 euroa” ja ”1001-2000 euroa”. Joissakin tuloluokissa oli niin vähän vastaajia, että niitä ei ole mielekästä tarkastella sen tarkemmin. (Taulukko 16.)

Taulukko 16. Tulojen ja kulutusluoton määrän suhde

Kulutus- luoton määrä (euroa)	Kuukausitulot (euroa)									
	0-500	501- 1000	1001- 1500	1501- 2000	2001- 2500	2501- 3000	3001- 3500	3501- 4000	>4000	Yht.
≤1000	50,0 %	69,2 %	35,3 %	47,1 %	36,4 %	25,0 %	0,0 %	100 %	0,0 %	41,9%
1001- 2000	0,0 %	30,8 %	35,3 %	23,5 %	13,6 %	12,5 %	66,7 %	0,0 %	0,0 %	23,3%
2001- 4000	25,0 %	0,0 %	5,9 %	5,9 %	31,8 %	12,5 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	12,8%
4001- 6000	25,0 %	0,0 %	11,8 %	11,8 %	4,5 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	7,0 %
6001- 8000	0,0 %	0,0 %	5,9 %	0,0 %	4,5 %	12,5 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	3,5 %
8001- 10000	0,0 %	0,0 %	0,0 %	5,9 %	0,0 %	0,0 %	33,3 %	0,0 %	100 %	3,5 %
10001- 12000	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	4,5 %	25,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	3,5 %
12001- 14000	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
>14000	0,0 %	0,0 %	5,9 %	5,9 %	4,5 %	12,5 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	4,7 %
Yht.	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
n	4	13	17	17	22	8	3	1	1	86

Taustatekijöiden vaikutuksista tarkasteltiin myös sitä, vaikuttaako muiden lainojen käyttö kulutusluottojen käyttöön. Selvisi, että noin kolmella neljäsosalla niistä kenellä oli asuntolainaa, oli myös kulutusluottoa. Niistä kenellä oli opintolainaa, reilulla puolella oli myös kulutusluottoa. Muuta lainaa omaavista vajaalla 70 prosentilla oli myös kulutusluottoa. Näistä luvuista voidaan päätellä, että kynnyks kulutusluoton ottamiseen voi olla matalampi silloin, kun on olemassa jotain muutakin lainaa.

6 Yhteenveto

Tässä luvussa käydään vielä läpi keskeisimmät tutkimustulokset ja verrataan niitä teoriaan. Lisäksi pohditaan tutkimuksen luotettavuutta sekä sitä, saavutettiinkö tutkimuksessa sille etukäteen asetetut tavoitteet. Viimeisessä luvussa käydään läpi koko opinnäytetyöprosessi oppimisen kannalta ja pohditaan jatkotutkimusaiheita.

6.1 Johtopäätökset

Opinnäytetyön tavoitteena oli löytää vastaus seuraavaan kysymykseen: Miten HAAGA-HELIAN opiskelijat käyttävät kulutusluottoja? Vastausta kysymykseen haettiin alaongelmien avulla, joista ensimmäinen oli: Mihin tarkoituksiin HAAGA-HELIAN opiskelijat käyttävät kulutusluottoja? Tutkimuksen tulosten perusteella niitä käytetään eniten suurempiin hankintoihin, kuten auton ostoon, sekä elämisen välttämättömyksiin. Teoriaosuudessa esitetyissä tutkimuksissa käydään läpi kulutusluottojen käyttötarkoituksia lähinnä maksuhäiriöisten henkilöiden osalta, eikä niitä siksi voi täysin verrata opinnäytetyön tutkimuksen tuloksiin. Maksuhäiriöisillä henkilöillä yleistä on, että kulutusluottoja käytetään elämisen välttämättömyksien lisäksi vapaa-aikaan ja huijituksiin sekä aiempien luottojen poismaksuun. (Piskonen 2006, 57-58; Rantala 2012, 1.) Nämä asiat eivät korostuneet opinnäytetyön tutkimuksessa.

Toinen alaongelma oli: Minkä verran opiskelijoilla on kulutusluottoja? Opinnäytetyön kyselyyn vastanneista lähes puolella on kulutusluottoja tällä hetkellä. Sen sijaan Finanssialan Keskusliiton tutkimukseen osallistuneista niitä on vain kolmasosalla (Finanssialan Keskusliitto 2012b, 21). Toisaalta, kyselyn tuloksia tarkasteltaessa havaittiin, että tähän tutkimukseen osallistuneiden kulutusluottomäärät ovat verrattain pieniä teoriaosuudessa esitettyihin määriin verrattuna. Syynä saattaa olla se, että opinnäytetyön tutkimukseen osallistuneet ovat opiskelijoita, joiden tulot ovat keskimääräistä pienemmät ja mahdollisuudet saada kulutusluottoa ovat heikommat. Lisäksi, melko moni vastaajista asuu vanhempiensa luona, jolloin tarvetta kulutusluotoille ei välttämättä ole ollut. Tulokset siitä, kuinka monta kappaletta vastaajilla oli kulutusluottoja, olivat yhteneväiset Finanssialan Keskusliiton tutkimuksen kanssa. Suurimmalla osalla oli vain yksi luotto

eikä kulutusluottoja ollut yleensä kasautunut yhdelle henkilölle kovin montaa, mikä on positiivista. (Finanssialan Keskusliitto 2012b, 21-22.)

Kolmas alaongelma oli määritelty seuraavasti: Miten taustamuuttajat vaikuttavat kulutusluottojen käyttöön? Havaittiin, että naisilla kulutusluotot ovat yleisempiä kuin miehillä, mutta niiden määrissä sukupuolten välillä ei juuri ole eroa. Opinnäytetyön tutkimuksessa ja Finanssialan Keskusliiton tutkimuksessa on saatu hyvin samansuuntaiset tulokset siitä, miten ikä vaikuttaa kulutusluottojen yleisyyteen: 25 ikävuoden ja 50 ikävuoden välillä kulutusluottojen käyttö on yleisintä. (Finanssialan Keskusliitto 2012b, 21-22.) Ikä vaikutti myös kulutusluottomääriin melko paljon siten, että nuoremmissa ikäryhmissä luottosummat olivat pääsääntöisesti pienempiä kuin vanhemmissa ikäryhmissä. Myös tulot vaikuttivat siten, että pieniin tuloluokkiin kuuluvilla luottosummatkin olivat pienempiä kuin suurituloisemmilla, joskin tässä kohdassa erot eivät olleet niin selkeitä. Iän ja tulojen vaikutus kulutusluottojen määriin tällä tavalla on loogista, sillä vastaajien taustatekijöitä tarkasteltaessa havaittiin, että nuoremmissa ikäryhmissä tulot olivat pääsääntöisesti pienemmät kuin vanhemmissa ikäryhmissä.

Viiimeinen alaongelma oli: Ovatko kulutusluotot aiheuttaneet maksuhäiriöitä? Opinnäytetyötutkimukseen osallistuneista vain 2 prosentille oli aiheutunut maksuhäiriöitä kulutusluotoista. Osuus oli pieni verrattuna Asiakastiedosta saatuihin tietoihin, joiden mukaan 8 prosentilla Suomen aikuisväestöstä on maksuhäiriömerkintä. Toisaalta, Asiakastiedon luvuissa ovat mukana kaikki maksuhäiriöt, myös muut kuin kulutusluottojen aiheuttamat. (Asiakastieto 2013a.) Tähän tutkimukseen osallistuneista yllättävän monella oli kuitenkin lähipiirissään joku, jolle kulutusluotoista oli aiheutunut maksuvaikeuksia. Maksuhäiriöisten henkilöiden profilointia ei ollut järkevää tehdä tämän tutkimuksen tulosten perusteella, sillä niiden henkilöiden määrä, joille kulutusluotot olivat aiheuttaneet maksuhäiriöitä, oli hyvin pieni.

Vaikka tutkimuksesta saatuja tuloksia ei voida yleistää kaikkia suomalaisia koskeviksi eikä edes kaikkia Suomen opiskelijoita koskeviksi, saavutettiin sillä kuitenkin tutkimukselle asetettu tavoite eli saatiin kuva HAAGA-HELIAn opiskelijoiden kulutusluottojen käytöstä. Tuloksista voidaan todeta, että opiskelijoiden luotonkäyttö on hallittua ja luottoa käytetään yleensä ”oikeaan” tarpeeseen.

6.2 Tutkimuksen luotettavuus

Vaikka kyselylomake testattiin muutamalla henkilöllä ennen tutkimuksen toteutusta, huomattiin lomakkeessa kuitenkin useita puutteita tai epäselviä ohjeistuksia tutkimuksen aikana. Lomake olisi siis pitänyt testata useammalla henkilöllä, jotta edes osa näistä puutteista olisi voitu havaita ennen kyselyn toteuttamista. Yksi näistä oli se, että kysymyksessä kuukausituloista ei sanottu, tarkoitetaanko nettotuloja vai bruttotuloja. Virhe huomattiin vasta, kun jotkut tutkimukseen osallistuneet kysyivät asiaa. Silloin vastaajille kerrottiin, että kysymyksessä haetaan nettotuloja ja asia korjattiin seuraaviin kysymyslomakkeisiin. Osa vastaajista oli kuitenkin tätä ennen saattanut kertoa vastaukseksi bruttotulonsa. Tämä tietysti aiheuttaa virheitä tuloksissa. Toinen puute lomakkeessa oli se, että vaikka lainojen ja luottojen määristä kysyttäessä puhuttiin ”sinun lainoista”, ei mainittu erikseen että vastauksissa haetaan vain vastaajan henkilökohtaista lainaosuutta, vaikka lainassa olisi muitakin osallisia. Tästä syystä vastauksissa annetut lainasummat saattavat olla todellisuutta suuremmat, kun jotkut ovat saattaneet kertoa määräksi esimerkiksi puolison kanssa puoliksi otetun koko lainasumman.

Kysymyksessä 6 kysyttiin vastaajien lainamääriä eli myös kulutusluottojen määrää. Kysymyksessä ei kuitenkaan kerrottu erikseen sitä, että jos vastaajalla on luottokortti tai muu jatkuva luotto, haetaanko vastaukseksi käytössä olevaa luottomäärää vai koko luottorajaa. Tarkoitus oli siis selvittää luottorajan määrä ja samaa kysyttiin vielä kysymyksessä 9. Tutkimuksen aikana kuitenkin havaittiin, että luottorajan kysyminen kulutusluoton määränä vääristää tuloksia, sillä jos jollakin on esimerkiksi luottokortti, mutta hänellä ei ole luottoa käytössä, ei hänellä myöskään ole silloin velkaa luotonantajalle. Lomakkeella olisi voinut olla erillinen kysymys käytössä olevan luoton määrästä. Jotkut vastaajista ovat luultavasti vastanneet kysymykseen 6 luoton käytössä olevan määrän ja toiset taas ovat ilmoittaneet tässä kohdassa luottorajan. Kertaluoton suhteen tällaista ongelmaa ei ole ja lomakkeella onkin erikseen kysymykset kertaluoton alkuperäisestä suuruudesta ja jäljellä olevasta määrästä.

Kyselylomakkeessa oli selitetty, mitä tarkoitetaan kulutusluotoilla, mutta siinä olisi lisäksi voitu perusteellisemmin selittää, mitä eroa on jatkuvalla luotolla ja kertaluotolla. Nämä käsitteet tuntuivat aiheuttaneen hämmennystä joidenkin vastaajien kohdalla.

Toisaalta, jos lomakkeessa on liikaa tekstiä, eivät kaikki vastaajat jaksaa välttämättä lukea sitä kokonaan ja myös vastaukset saatetaan tehdä huolimattomasti. Tämä seikka otettiin huomioon lomaketta laadittaessa.

Tutkimuksen luotettavuuden mittareina voidaan käyttää validiteettia ja reliabiliteettia. Validiteetti tarkoittaa tutkimusmenetelmän kysyä selvittää niitä asioita, joita sillä on tarkoituskin selvittää. Toisin sanoen, validissa tutkimuksessa empiiriset havainnot ja koko tutkimus itsessään keskittyy niihin asioihin, mitkä on asetettu tavoitteiksi. Tutkimuksen validiutta lisääviä asioita ovat muun muassa edustavan otoksen saanti ja korkea vastausprosentti. (Anttila 2005, 512-513.) Tämän opinnäytetyön validiutta lisääviä tekijöitä ovat melko suuri otoskoko ja käytännössä 100 prosentin vastausprosentti, sillä kukaan, kenelle kyselylomake jaettiin, ei kieltäytynyt vastaamasta siihen. Opinnäytetyön tutkimusongelma oli, miten HAAGA-HELIAN opiskelijat käyttävät kulutusluottoja. Tästä johdetut alaongelmat kattavat hyvin pääkysymyksen ja luvussa 1.1 olevasta peittomatriisista (taulukko 1) nähdään, että kaikkia alaongelmia käsitellään sekä teoriaosuudessa että empiirisessä osuudessa. Tämä osaltaan lisää tutkimuksen validiutta.

Tutkimuksen reliabiliteetti tarkoittaa tutkimusmenetelmän kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. Sitä voidaan mitata esimerkiksi uusintamittauksella: Jos samanlaisella tutkimuksella saadaan samanlaiset tulokset, on tutkimuksen reliabiliteetti hyvä. (Anttila 2005, 515-516.) Tämän opinnäytetyön reliabiliteettia lisää se, että kyselylomake oli kaikille vastaajille samanlainen ja se oli laadittu ilman ennako-oletuksia. Lisäksi tutkimukseen osallistui sekä päivä- että iltaopiskelijoita, jolloin ikäjakauma oli monipuolinen ja elämäntilanteet vaihtelevia. Reliabiliteettia kuitenkin heikentää hyvin paljon se, että lomakkeen kysymysten asettelu aiheutti vastaajille väärinymmärryksiä, mistä syystä osassa vastauksista ilmeni epäloogisuutta ja niistä jouduttiin tekemään oletuksia.

Kulutusluottojen käyttö ja varsinkin niistä aiheutuneet maksuhäiriöt voivat olla arka aihe joillekin henkilöille. Siltä pohjalta paperilomakkeella toteutettu kysely aiheesta ei välttämättä anna parasta tutkimustulosta, sillä vastausten rehellisyys voi kärsiä kun ympärillä on muita opiskelijoita, jotka voivat nähdä vastaukset. Tämä tietysti vääristäisi tuloksia. Toisaalta, kun kyselyä tehtäessä tutkija odotti paikan päällä samassa luokassa

jossa vastaajat olivat, saattoivat vastaajat kysyä tarkennusta, jos eivät esimerkiksi ymmärtäneet jotakin kysymystä. Tämä taas osaltaan lisää tutkimuksen luotettavuutta, kun väärinkäsityksien määrä pienenee.

6.3 Jatkotutkimusehdotuksia ja oppimisprosessi

Jatkotutkimuksen kannalta kiinnostavia aiheita olisivat esimerkiksi kulutusluottojen korkoihin ja kuluihin liittyvät tutkimukset. Voitaisiin vertailla eri kulutusluottomuotojen ja eri tahoilta saatavien luottojen kuluja lainanottajan kannalta. Yhtenä näkökulmana voisi olla se, minkä verran kulut ja korot vaikuttavat lainanottajan päätökseen siitä, minkä lainanantajan velallinen valitsee. Lisäksi voitaisiin tutkia, mitkä muut seikat vaikuttavat luotonotto päätökseen; esimerkiksi lainanantajan imago, luoton saannin helppous ja nopeus sekä lainanantajan tavoitettavuus.

Suomessa maksuhäiriöisten henkilöiden määrä voi vaihdella hyvinkin paljon eri paikkakuntien välillä ja kaupungeissa jopa kaupunginosien välillä. Vähiten maksuhäiriöisiä on Ahvenanmaan pienissä saaristokunnissa, missä asukkaista vain 1,6 prosentilla on maksuhäiriömerkintöjä. Sen sijaan Inarissa maksuhäiriöisten henkilöiden osuus asukkaista on 11,1 prosenttia. (Asiakastieto 2013a.) Olisikin kiinnostavaa tutkia ilmiötä opiskelijoiden keskuudessa: Vaikuttaako asuinpaikkakunta opiskelijoiden velkaantuneisuuteen ja maksuhäiriöiden yleisyyteen?

Opinnäytetyöprosessi opetti ennen kaikkea pitkäjänteisyyttä ja kykyä liittää tietoja toisiinsa ja pohtia tiedon merkitystä. Aihe on erittäin kiinnostava ja hyvin ajankohtainen, joten kulutusluotoista, ja varsinkin pikavipeistä, löytyi runsaasti tietoa niin artikkeleiden, tilastojen kuin aikaisempien tutkimusten muodossa. Aluksi keräsin paljon tietoa ja kirjasin ylös kaikki aiheeseen liittyvät lähteet. Kirjoitusprosessin aikana piti kriittisesti tarkastella lähteitä niiden luotettavuuden ja oleellisuuden kannalta. Lopulta jäljelle jäänyt ja opinnäytetyöhön päätyneet teoriatieto oli alkuperäistä paljon karsitumpi. Tämän jälkeen alkoi taas uudelleen tiedon etsiminen, jotta teoriaan saatiin syvyyttä. Teorian syventäminen osoittautuikin tässä osuudessa haastavimmaksi tehtäväksi.

Yksi hyödyllisimmistä asioista koko prosessissa oli kysymyslomakkeen laatiminen, sillä en ollut ennen tehnyt tällaista lomaketta. Sen laatiminen oli yllättävän vaikeaa ja aikaa vievää, kun kysymykset piti pyrkiä muotoilemaan siten, että väärinkäsitysten ilmeneminen olisi mahdollisimman vähäistä. Lisäksi haluttiin tietää mahdollisimman paljon ja tarkasti opiskelijoiden kulutusluottokäyttäytymisestä, mutta samalla piti muistaa, että kysymyksiä ei saanut olla liikaa. Jälkikäteen ajatellen kysymyksiä olisi voinut olla enemmän, jolloin tulokset olisivat saattaneet olla tarkemmat. Tutkimuksen aikana havaittiin puutteita lomakkeessa, vaikka se olikin testattu ennen tutkimuksen varsinaista toteuttamista. Seuraavalla kerralla tällaista tutkimusta tehtäessä virheiden määrä olisi varmasti pienempi, sillä osaisin välttää suurimmat virheet. Toisaalta, sellaista kyselyä, jossa väärinkäsitysten mahdollisuutta ei olisi lainkaan, on luultavasti mahdotonta koskaan laatia.

Alun perin olin ajatellut, että itse tutkimuksen toteuttamiseen kuluisi muutama päivä, mutta se että itse asuin ja työskentelin muutaman sadan kilometrin päässä Helsingistä, missä tutkimus toteutettiin, asetti jonkin verran haasteita aikataulutukseen. Lisäksi, tutkimusajankohta osui tenttien ja jakson vaihtumisen aikaan, joten oli hieman haasteellisempaa löytää tunteja, joille saattoi mennä tekemään kyselyn. Tutkimuksen toteuttamisessa menikin lopulta muutama viikko, kun tutkimuspäiviä ei saatu sovittua peräkkäiksi.

Tutkimustulokset analysoitiin Excel-ohjelmalla ja tuloksista olisi saanut laskettu hyvin monenlaisia lukuja ja piirrettyä paljon erilaisia kuvioita. Oli siis tarkkaan mietittävä, mitä niistä otetaan mukaan opinnäytetyöhön, jotta pysytään aiheen ja tutkimusongelman puitteissa. Lähes kaikki tulokset päätettiin esittää joko taulukossa tai kuviossa, sillä tämä on lukijan kannalta selkeintä.

Lähteet

Aktia 2011a. Kulutusluotto – joustoa arkeen. Luettavissa:

<http://www.aktia.fi/kulutusluotto>. Luettu: 28.12.2012.

Aktia 2011b. Aktian kortit. Luettavissa: <http://www.aktia.fi/aktiankortit>. Luettu:

5.1.2013.

Alhonsuo, S. Nisen, A. Nousiainen, S. Pellikka, T. & Sundberg, S. 2012. Finanssitoiminnan käsikirja. 2. uudistettu painos. Finva. Helsinki.

Anttila, P. 2005. Ilmaisuu, teos, tekeminen ja tutkiva toiminta. Akatiimi Oy. Hamina.

Asiakastieto 2012a. Usein kysyttyä. Luettavissa:

https://www.asiakastieto.fi/muut_palvelut/kuluttajille/usein_kysyttya/. Luettu: 11.2.2013.

Asiakastieto 2012b. Maksuhäiriömerkinnät lisääntyvät huolestuttavalla vauhdilla. Luettavissa:

<http://www.asiakastieto.fi/asiakastieto/ajankohtaista/index.jsp?T=nu&A=513>. Luettu: 29.12.2012.

Asiakastieto 2013a. Lehdistötiedote. Maksuhäiriöisten kuluttajien joukko kasvoi lähelle ennätyslukuja. Luettavissa:

<http://www.asiakastieto.fi/asiakastieto/ajankohtaista/index.jsp?T=nu&A=570>. Luettu: 6.5.2013.

Asiakastieto 2013b. Maksuhäiriötilastot. Luettavissa:

<http://www.asiakastieto.fi/asiakastieto/tilastot/>. Luettu: 6.2.2013.

Aurejärvi, E. & Hemmo, M. 2004. Luotto-oikeuden perusteet. 2. uudistettu painos. Talentum. Helsinki.

DanskeBank 2012a. Kertalaina. Luettavissa: <http://www.danskebank.fi/FI-FI/HENKILOASIAKKAAT/LAINAT/MUUT-LAINAT/Pages/Kertalaina.aspx>.
Luettu: 19.12.2012.

DanskeBank 2012b. Käyttölaina. Luettavissa: <http://www.danskebank.fi/fi-fi/Henkiloasiakkaat/lainat/Muut-lainat/Pages/Kayttolaina.aspx>. Luettu: 19.12.2012.

DanskeBank 2012c. Kortit. Luettavissa: <http://www.danskebank.fi/fi-fi/henkiloasiakkaat/paivittaiset-raha-asiat/kortit/pages/kortit.aspx>. Luettu: 5.1.2013.

DanskeBank 2012d. Muut lainat. Luettavissa: <http://www.danskebank.fi/fi-fi/Henkiloasiakkaat/lainat/Muut-lainat/Pages/Muut-lainat.aspx>. Luettu: 5.1.2013.

Euroloan 2012a. Hinnasto. Luettavissa: <https://www.euroloan.fi/Info/Hinnasto>. Luettu: 30.12.2012.

Euroloan 2012b. Lainaehdot. Luettavissa: <https://www.euroloan.fi/Info/Lainaehdot>. Luettu: 5.2.2013.

Ferratum 2012a. Etusivu. Luettavissa: <https://www.ferratum.fi/>. Luettu: 30.12.2012.

Ferratum 2012b. Pikavippiä koskevat yleiset lainaehdot. Luettavissa: <https://www.ferratum.fi/yleiset-lainaehdot>. Luettu: 5.2.2013.

Finanssialan Keskusliitto 2012a. Kulutusluottoselvitys. Luettavissa: <http://www.fkl.fi/materiaalipankki/julkaisut/Julkaisut/Kulutusluottoselvitys%20syksy%202010.pdf>. Luettu: 5.1.2012.

Finanssialan Keskusliitto 2012b. Säästäminen, luotonkäyttö ja maksutavat. Luettavissa: http://www.fkl.fi/materiaalipankki/julkaisut/Julkaisut/Saastaminen_luotonkaytto_ja_maksutavat_2012.pdf. Luettu: 6.1.2013.

Handelsbanken a. TosiKätevä – rahoitusta tosi kätevästi. Luettavissa:

http://www.handelsbanken.fi/shb/inet/IStartfi.nsf/Frameset?OpenView&id=Shbfi&na-vid=X_Henkiloasiakkaat&sa=/shb/inet/icentfi.nsf/default/qE1ADE3F79DAFFE70C22570F800469269?opendocument&iddef=Henkiloasiakkaat. Luettu: 19.12.2012.

Handelsbanken b. Luotollinen tili. Luettavissa:

http://www.handelsbanken.fi/shb/inet/IStartfi.nsf/Frameset?OpenView&id=Shbfi&na-vid=X_Henkiloasiakkaat&sa=/shb/inet/icentfi.nsf/default/qE1ADE3F79DAFFE70C22570F800469269?opendocument&iddef=Henkiloasiakkaat. Luettu: 5.1.2013.

Handelsbanken c. Kortit henkilöasiakkaille. Luettavissa:

http://www.handelsbanken.fi/shb/inet/IStartfi.nsf/Frameset?OpenView&id=Shbfi&na-vid=X_Henkiloasiakkaat&sa=/shb/inet/icentfi.nsf/default/qE1ADE3F79DAFFE70C22570F800469269?opendocument&iddef=Henkiloasiakkaat. Luettu: 5.1.2013.

Helsingin Sanomat 2012. Velaksi eläminen kasaantuu. Pääkirjoitus. Luettavissa:

<http://www.hs.fi/paivanlehti/paakirjoitukset/Velaksi+el%C3%A4minen+kasaantuu/a1341982815593?src=haku&ref=mielipide%2FVelallisen%2Basemaa%2Bparannetaan%2Fa1356670412650>. Luettu: 4.1.2013.

Henriksson, A-M. 2012. Velallisen asemaa parannetaan. Helsingin Sanomat. Luettavissa:

<http://www.hs.fi/paivanlehti/mielipide/Velallisen+asemaa+parannetaan/a1356670412650>. Luettu: 31.12.2012

Hänninen, J. 2013. Perinnästä potkua pikalainoihin. Helsingin Sanomat. 27.1.2013. B6

Kauppalehti 2013. Korot. Luettavissa: <http://www.kauppalehti.fi/5/i/porssi/korot/>. Luettu: 7.3.2013.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto 2011. Kysely talous- ja velkaneuvojille velkaantumisen taustatekijöistä 2011. Luettavissa: <http://www.kuluttajavirasto.fi/File/600b90d9-06f1-44ee-92fd-064878a41ce3/Talous-%20ja%20velkaneuvojille%20tehdyn%20kyselyn%20tulokset.pdf>. Luettu: 26.2.2013.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto 2013. Perintäkulut ja perinnän eteneminen. Luettavissa: <http://www.kuluttajavirasto.fi/fi-FI/kuluttajalle/raha-asiat/maksuviivastykset/perinta/>. Luettu: 30.5.2013.

Kontkanen, E. 2009. Pankkitoiminnan käsikirja. 2. uudistettu painos. Finanssi- ja vakuutuskustannus Oy. Helsinki.

Lainatieto.fi. 2008. Luottokortit, maksukortit. Luettavissa: <http://www.lainatieto.fi/luottokortit/>. Luettu: 26.11.2012.

Lakiasiantomisto Business-Laki LBL Oy. Maksuhäiriömerkintöjä poistui uuden luottotietolain myötä. Luettavissa: <http://www.lbl.fi/ajankohtaista/2-ajankohtaista/31-maksuhaeirioemerkintoejajae-poistui-uuden-luottotietolain-myoetae>. Luettu: 6.2.2013.

Leppiniemi 2009. Rahoitus. 5. uudistettu painos. WSOY Oppimateriaalit Oy. Porvoo.

Nettipankkiiri.fi 2010. Kulutusluotot. Luettavissa: <http://www.nettipankkiiri.fi/web/pankki/kulutusluotot>. Luettu: 29.12.2012.

Nordea 2012a. Joustoluotto – vakuudeton kertaluotto. Luettavissa: https://www.nordea.fi/Henkil%C3%B6asiakkaat/Lainat/Lainat+ja+luotot/Joustoluotto+-+vakuudeton+kertaluotto/1105782.html?WT.svl=mega-menu_lainat_product_joustoluotto. Luettu: 19.12.2012.

Nordea 2012b. Vakuudellinen kulutusluotto. Luettavissa: https://www.nordea.fi/Henkil%C3%B6asiakkaat/Lainat/Lainat+ja+luotot/Vakuudellinen+kulutusluotto/40157.html?WT.svl=mega-menu_lainat_product_vakuudellinen-kulutusluotto. Luettu: 19.12.2012.

Nordea 2012c. Kortit. Luettavissa:

http://www.nordea.fi/Henkil%C3%B6asiakkaat/P%C3%A4ivitt%C3%A4iset+raha-asiat/Kortit/859992.html?WT.svl=mega-menu_paivittaiset-raha-asiat_category_kortit.

Luettu: 5.1.2013.

Nordea 2012d. Lainat ja luotot. Luettavissa:

http://www.nordea.fi/Henkil%C3%B6asiakkaat/Lainat/Lainat+ja+luotot/868622.html?WT.svl=mega-menu_lainat_category_lainat-ja-luotot. Luettu: 5.1.2013

Osuuspankki a. Joustoluotto. Luettavissa:

<https://www.op.fi/op/henkiloasiakkaat/lainat/kulutusluotot/joustoluotto?id=20310&srcpl=8>. Luettu: 19.12.2012.

Osuuspankki b. Täsmäluotto. Luettavissa:

<https://www.op.fi/op/henkiloasiakkaat/lainat/kulutusluotot/tasmaluotto?id=20320&srcpl=8>. Luettu: 19.12.2012.

Osuuspankki c. Tililuotto. Luettavissa:

<https://www.op.fi/op/henkiloasiakkaat/lainat/kulutusluotot/tililuotto?id=20360&srcpl=8>. Luettu: 5.1.2013.

Osuuspankki d. Tutustu kortteihin. Luettavissa:

<https://www.op.fi/op/henkiloasiakkaat/kortit/tutustu-kortteihin?id=12900&srcpl=8>. Luettu: 5.1.2013.

Pikavippi.fi 2012a. Etusivu. Luettavissa: <http://www.pikavippi.fi/>. Luettu: 30.12.2012.

Pikavippi.fi 2012b. Lainaehdot. Luettavissa: <http://www.pikavippi.fi/ehdot.php>. Luettu: 5.2.2013.

Piskonen 2006. Helppoilla luotoilla umpikujan - tutkimus kulutusluotoilla ylivelkaantuneista Takuu-Säätiön asiakkaista. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, taloustie-

Suomivippi.fi 2012b. Lainaehdot. Luettavissa: <http://www.suomivippi.fi/lainaehdot>.
Luettu: 5.2.2013.

Talouselämän 2011. Pikavippifirman vastaisku: todellinen ongelma ovat pankkien kulu-
tusluotot. Luettavissa:
<http://www.talouselama.fi/uutiset/pikavippifirman+vastaisku+todellinen+ongelma+ovat+pankkien+kulutusluotot/a2006187>. Luettu: 11.2.2013.

Talouselämä 2012. Pikavipit eivät selitä suomalaisten ylivelkaantumista. Luettavissa:
<http://www.talouselama.fi/uutiset/pikavipit+eivat+selita+suomalaisten+yivelkaantu+mista/a2077681>. Luettu: 11.2.2013.

Tilastokeskus 2012a. Luottokortit 2011. Luettavissa:
http://www.stat.fi/til/lkor/2011/lkor_2011_2012-05-11_fi.pdf. Luettu: 4.12.2012.

Tilastokeskus 2012b. Velkaantumistilasto 2011. Luettavissa:
http://www.stat.fi/til/velk/2011/velk_2011_2012-06-27_fi.pdf. Luettu: 4.1.2013.

Tilastokeskus 2013a. Luottokanta 2012, 4. vuosineljännes. Luettavissa:
http://www.stat.fi/til/lkan/2012/04/lkan_2012_04_2013-03-22_fi.pdf. Luettu:
5.5.2013.

Tilastokeskus 2013b. Luotot käyttötarkoituksittain luotonantaja- ja saajasektoreittain
neljänneksittäin vuodesta 2001 alkaen. Luettavissa:
http://193.166.171.75/Dialog/varval.asp?ma=020_lkan_tau_102_fi&ti=Luotot+k%E4ytt%F6tarkoituksittain+luotonanta%2D+ja+saajasektoreittain+nelj%E4nneksitt%E4in+vuodesta+2001+alkaen&path=../Database/StatFin/rah/lkan/&lang=3&multilang=fi. Luettu: 5.5.2013.

Valkama, E. & Muttilainen, V. 2008. Maksuvaikeudet pikaluottomarkkinoilla. Oikeus-
poliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja. Helsinki.

Liitteet

Liite 1. Kyselylomake

Kysely kulutusluottojen käytöstä

Kysely tehdään opinnäytetyötä varten, jossa tutkitaan kulutusluottojen käyttöä HAA-GA-HELIAN opiskelijoiden keskuudessa. Kyselyyn vastataan nimettömästi ja kyselytulokset käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti.

Taustatietoja

1. Sukupuoli

mies

nainen

2. Ikä numeroina

_____ vuotta

3. Asun

vanhempien luona

yksin omassa taloudessa

puolison/avopuolison kanssa

puolison/avopuolison ja lasten kanssa

yksin lasten kanssa

kämppiksen/kämppisten kanssa

muuten, miten? _____

4. Käytkö tällä hetkellä töissä?

kyllä, kokoaikaisena

kyllä, osa-aikaisena

en käy

5. Tämänhetkiset tulot (keskimäärin/kuukausi) opintotuki ja muut tuet mukaan lukien

_____ €/kk

6. Onko sinulla jotain lainoja tällä hetkellä?

- asuntolainaa, kuinka paljon _____ euroa
- opintolainaa, kuinka paljon _____ euroa
- kulutusluottoa (luottokortti, pankin myöntämä luotto, pikavippi tai jokin muu kulutusluotto), kuinka paljon _____ euroa
- jotain muuta luottoa, mitä ja kuinka paljon? _____
- ei ole lainoja

Kulutusluotot

Kulutusluotto on tavallisesti melko lyhytaikainen laina, joka on otettu kulutushyödykkeiden tai palveluiden rahoittamiseen. Tässä yhteydessä kulutusluotoiksi lasketaan pankkien myöntämät kulutusluotot ja luotolliset tilit, pikavipit sekä luottokortit.

7. Onko sinulla ollut aiemmin tai onko sinulla tällä hetkellä jotakin kulutusluottoa? (vakuudellista tai vakuudetonta)

- on tällä hetkellä
- on ollut aiemmin, mutta ei ole tällä hetkellä
- ei ole ollut eikä ole tällä hetkellä (voit siirtyä kysymykseen 13)

8. Minkä tyyppisiä kulutusluottoja sinulla on ollut tai on tällä hetkellä? Kuinka monta sinulla on niitä ollut tämän hetkiset mukaan luettuina?

- pankin myöntämä vakuudeton tai vakuudellinen luotto, kuinka monta? _____ kpl
- luotollinen tili eli tililimiitti, kuinka monta? _____ kpl
- luottokortti, kuinka monta? _____ kpl
- pikavippi, kuinka monta? _____ kpl
- jokin muu, mikä ja kuinka monta? _____

9. Jos sinulla on tällä hetkellä luottokortti, tililimiitti tai muu jatkuva luotto, mikä on sen luottoraja (sinulle myönnetyn käytettävän luoton enimmäismäärä)? Jos sinulla on monta tämäntyyppistä luottoa, kerro paljonko niiden luottorajat ovat yhteensä.

_____ euroa

10. Jos sinulla on tällä hetkellä kertaluottoa (esim. pankin myöntämä luotto tai pikavippi), paljonko oli alkuperäisen luoton suuruus kun se sinulle myönnettiin? Jos sinulla on monta kertaluottoa, kerro niistä kahden suurimman alkuperäisen summat.

luotto 1: _____ euroa

luotto 2: _____ euroa

11. Paljonko kertaluotosta on nyt jäljellä lyhennyksien jälkeen? Jos sinulla on monta kertaluottoa, kerro paljonko niitä on yhteensä jäljellä.

_____ euroa

12. Mihin tarkoitukseen olet ottanut kulutusluottoja?

- elämiseen (esim. ruokaan, vuokraan tai laskujen maksuun)
- suurempaan hankintaan (esim. autoon, huonekaluun tai kodinkoneeseen)
- remonttiin
- vapaa-aikaan (harrastuksiin, shoppailuun tai juhlimiseen)
- aiemman luoton maksuun
- johonkin muuhun, mihin? _____

Maksuhäiriöt

13. Onko sinulle tai jollekin lähipiirissäsi aiheutunut maksuvaikeuksia kulutusluotoista?

- itselleni on aiheutunut
- perheenjäsenelleni on aiheutunut
- tuttavalleni on aiheutunut
- ei ole aiheutunut minulle tai kenellekään lähipiirissäni

14. Onko kulutusluotoista tai kulutusluotoista muiden laskujen kanssa aiheutunut sinulle tai jollekin lähipiirissäsi jotain seuraavista?

- perintä
- maksuhäiriömerkintä/luottotietojen menetys
- ulosotto
- ei ole aiheutunut mitään näistä

15. Jos sinulla tai jollakin lähipiirissäsi on ollut vaikeuksia maksaa kulutusluottoa takaisin, oletko/onko hän ollut yhteydessä luotonantajaan ja neuvotellut maksujärjestelystä?

- kyllä olen/kyllä on
- en ole/ei ole
- ei ole kokemusta tällaisesta tilanteesta

16. Oletko havainnut eroja eri luotonantajien välillä mahdollisuudessa järjestellä kulutusluoton takaisinmaksua maksuvaikeuksien ilmetessä sinulla tai jollakin lähipiirissäsi? Kerro minkälaisia.

Kulutusluotot tulevaisuudessa

17. Onko sinulla aikomuksena ottaa jotain kulutusluottoa seuraavan vuoden sisällä?

- kyllä on
- ehkä
- ei ole

Kiitos vastauksistasi!